Lunds universitet
Sociologiska institutionen

”Hon kastar skit på mig”

En kvalitativ studie om män utsatta för våld i nära relationer

Författare: Hanna Andersson & Louise Hellgren
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Vårterminen 2012
Handledare: Malin Åkerström

Abstract

Författare: Hanna Andersson och Louise Hellgren
Titel: "Hon kastar skit på mig" - En kvalitativ studie om män utsatta för våld i nära relationer
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Handledare: Malin Åkerström
Sociologiska institutionen, vårterminen 2012

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur män utsatta för våld i nära relationer framställer och talar om sina upplevelser. Hur konstruerar männen sin situation, sina partners och sig själva i sina berättelser? Vi studerar hur männens framställningar samspelar med den samhälleliga diskursen om våld i nära relationer, vilken ofta förmedlar en bild av mannen som förövare och kvinnan som offer. Män som offer för våld i nära relation är ett relativt outforskat område och våldsproblematiken har snarare belysts främst utifrån fall där kvinnan är offer. Studien är kvalitativ och baseras på ostrukturerade intervjuer med fem män som utsatts för våld av kvinnliga partners. Intervjumaterialet har analyserats med hjälp av diskursanalys och med socialkonstruktionism som underlag. Resultatet visar att männen balanserar olika identiteter då de motsätter sig ett fullt offerskap samtidigt som de vill tillskrivas ett offerskap. De intervjuade säger sig också uppleva ett dubbelt offerskap genom att vara utsatta för både kvinnornas behandling och för samhällets tabuering. Männen konstruerar sina partners som psykiskt sjuka, känsliga eller som offer för sina bakgrunder.

Nyckelord: diskurs, konstruktion, socialkonstruktionism, konstruera, våld i nära relation

Innehållsförtecknig

1. Inledning…… 4
1.2 Beskrivning av det valda fenomenet och intresse…… 4
1.3. Bakgrund…….. 4
1.4 Syfte……... 5
1.5 Frågeställningar…… 5
1.6 Utgångspunkter ……..5
1.7 Avgränsningar…… 6
1.8 Disposition…… 6

2. Tidigare forskning…….. 6

3. Teori: Socialkonstruktionism…… 9
3.1 Spegling vs. konstruktion……...10
3.2 Perspektiv på kunskap och sanning……10
3.3 Perspektiv på språket…… 10
3.4 Forskarens reflexiva hållning……10

4. Metodgenomgång och analytiska utgångspunkter…… 11
4.1 Val av metod: intervju……11
4.2 Tillvägagångssätt för att få intervjudeltagare…… 12
4.3 Urval…….. 12
4.4 Intervjudeltagarna…… 13
4.5 Förberedelse inför intervjuer och intervjuguide……... 13
4.6 Genomförande av intervjuerna och intervjusituation…… 13
4.7 Litteratur- och materialsökning…… 14
4.8 Bearbetning av material och transkribering…….. 14
4.9 Diskursanalys…… 15
4.10 Narrativ analys…… 16
4.11 Genomförande av analys…… 17
4.12 Metodens begränsningar och kvalitetsaspekter…….. 17
4.13 Reflektioner över metod…… 18
4.14 Etiska reflektioner……... 19

5. Resultat och analys…… 20
5.2 Tema 1: Hur samhällets konstruktion av våld i nära relation finns närvarande i männens berättelser……20
5.3 Tema 2. Hur männen konstruerar kvinnorna…… 25
5.4 Tema 3: Hur männen konstruerar sig själva…….. 27

6. Sammanfattning och slutsatser…… 36
7. Diskussion……... 38
8. Referenslista……... 41
9. Bilaga 1: Intervjuguide…… 44
10. Bilaga 2: Annons för sökande av män……45

1. Inledning

I denna uppsats studerar vi berättelser från män utsatta för våld av kvinnor de haft en relation med. Uppsatsen har en socialkonstruktionistisk inriktning med fokus på hur de män som intervjuats konstruerar de upplevelser de varit med om. Med misshandel avses i denna uppsats inte enbart fysiskt våld utan även de upplevelser som kan falla under benämningen psykiskt våld och kontroll.

1.2 Beskrivning av det valda fenomenet och intresse

Män som offer för våld i nära relation är ett relativt outforskat område. Problemet våld i nära relation har snarare främst belysts utifrån fall där kvinnan är offer och den etablerade bilden som finns i samhället är den där offer för våld i nära relation är kvinnor. Beskrivningar från män som offer för relationsvåld är mer ovanliga. Hur påverkar samhällets bild av problemet hur män talar om sina erfarenheter som offer för våld i nära relation? Hur talar män om upplevelser av ett problem som "tillhör" kvinnan? Dessa frågor bidrog till vårt intresse för att lyssna till män som utsatts för våld av en kvinna de levt med. Intresset för att undersöka hur dessa män talar om och framställer sin situation förde oss in på socialkonstruktionism och diskursanalys vilket också bidrog till att utforma våra frågeställningar.

1.3 Bakgrund

Våld i nära relation har blivit nästintill synonymt med begreppet kvinnomisshandel (Sarantakos, 1999). Kvinnomisshandel betraktas som ett samhällsproblem och har fått stor uppmärksamhet i massmedia, lagstiftning och i statliga och kommunala handlingsplaner och kampanjer. Sociologerna Berit Andersson och Magnus Lundberg (2001:63) menar att den allmänna syn på kvinnomisshandel som råder idag kan beskrivas som ett projekt som framgångsrikt drivits av kvinnorörelsen och kvinnojourer. Kvinnomisshandel kan även ses som en nyckelkategori då det gäller att identifiera, förklara och behandla offerskap (Andersson & Lundberg, 2001:77). Författarna skriver också att "kvinnomisshandel ses som ett oacceptabelt beteende, där kvinnan måste skyddas och mannen straffas" (Andersson & Lundberg, 2001:67).

1.4 Syfte

Syftet med denna uppsats är att beskriva och analysera berättelser och erfarenheter från män utsatta för våld i nära relation. Vi vill studera hur männens enskilda upplevelser samspelar med det samhälle och kultur som de lever i, ett samhälle där det förmedlas en bild av att mannen är förövare och kvinnan är offer. Hur påverkar det männens berättelser? Vår ambition är att studera hur männen framställer sig själva, kvinnan och sina upplevelser. Vi vill undersöka vad som sägs men också hur det sägs.

1.5 Frågeställningar

Våra frågeställningar är socialkonstruktionistiskt orienterade och med utgångspunkt i dessa har vi som avsikt att undersöka hur männen konstruerar sin berättelse och hur samhällets konstruktion av ”kvinnomisshandel” påverkar hur de talar om sina upplevelser.

De frågor vi har arbetat med är:

- Hur är samhällets konstruktion av våld i nära relationer närvarande i männens berättelser?
- Hur konstruerar männen kvinnorna?
- Hur konstruerar männen sig själva?

1.6 Utgångspunkter

Då vi sökte intervjupersoner till denna uppsats använde vi en bred definition av uttrycket våld i nära relation eftersom vi antog att det kunde uppstå svårigheter i att få kontakt med män som passade vårt ändamål. Vi sökte efter upplevelser av olika typer av kontroll och kränkningar, maktobalanser samt psykiskt och fysiskt våld. Vi är medvetna om att alla av männens upplevelser eventuellt inte skulle definieras som våld ur ett juridiskt perspektiv. Detta har dock inte varit ett hinder för att genomföra uppsatsen. Vi vill fokusera på hur männen ser på våldet och det är deras upplevelse av våldet som har varit det väsentliga. En definition av våld som vi utgick ifrån och vidgade en aning då vi sökte intervjupersoner är psykologen Per Isdals (2001:34) definition från boken *Meningen med våld:*

"Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från något som den vill."

1.7 Avgränsningar

Vi kommer i denna uppsats inte ta upp våld i samkönade relationer. Vi kommer inte heller belysa kvinnor som förövare i någon större utsträckning och vi kommer inte att fokusera på barnen i relationerna. Vi behandlar inte bakomliggande faktorer eller hur våldet kan se ut. Våldet i sig är inte huvudsakligt fokus i denna studie.

1.8 Disposition

Detta arbete är strukturerat som följer; i nästa kapitel sammanfattas forskning som redan finns om män som offer för våld i nära relation. Därefter följer ett teoriavsnitt som redogör för socialkonstruktionismen som teoretisk utgångspunkt. Vidare fortsätter uppsatsen med en metoddel med beskrivning av den valda metoden, insamlande av empiri, genomförande samt en metodologisk diskussion med reflektioner om kvalitet och etik. Efter detta följer ett kapitel där resultat och analys är sammanvävt. Utdrag ur intervjuer varvas med vår analys och teori. Därpå följer en sammanfattning där slutsatserna anknyter till syfte och frågeställningar. I sista kapitlet förs en diskussion av ämnet i sin helhet och de reflektioner som uppkommit under arbetets gång. Det diskuteras även förslag på frågor som kan utforskas i framtiden.

2. Tidigare forskning

I detta kapitel sammanfattas lite av den forskning som finns på området våld mot män i nära relationer. Vad gäller tidigare forskning på vårt valda område är denna inte särskilt utbredd. Den forskning som finns fokuserar dessutom på många olika frågor vilket gör det svårt att dra några särskilda slutsatser om hur kvinnors våld mot män i nära relationer ser ut. Vi kan konstatera att det fortfarande saknas kunskap om i vilken utsträckning män utsätts för våld i nära relationer.

Den första svenska rapporten om våld i nära relationer från Brottsförebyggande rådet som också redovisar männens utsatthet för detta våld kom 2009. Det är ett område som tidigare har belysts i mycket begränsad omfattning i svensk forskning. Det hävdas i denna

studie att de resultat som kan påvisas är beroende av vad undersökningens fokus är och hur problemet formuleras (Hradilova, 2009). Studier med syfte att studera våld eller brott framhåller att kvinnor oftare än män utsätts för våld i nära relationer. Skillnaden mellan män och kvinnor vad gäller utsatthet är däremot liten i studier där fokuseringen ligger på konflikter. I den nationella trygghetsundersökningen från 2009 som BRÅ ansvarar för rapporterade 304 personer att de utsatts för relationsvåld varav en femtedel var män. Undersökningen visar vidare att männen främst uppgav utsatthet för trakasserier och kvinnorna fler händelser av fysisk misshandel och hot. Rapporten visar att män som utsätts för våld i nära relationer har lägre förtroende för rättsväsendet än vad kvinnor har som blivit utsatta för samma typ av våld (Hradilova, 2009:12).

Sociologen Sotirios Sarantakos har studerat validiteten i påståendet att kvinnligt våld mot män är en form av självförsvar. Denna förklaring blev den dominerande när studier på våld i homosexuella relationer började utföras, och validiteten i teorin om patriarkatet som orsak till kvinnligt initierat partnervåld ifrågasattes. Sarantakos menar dock att teorin och uppfattningen om att våld som utövas av kvinnor mot män är självförsvar är felaktiga (Sarantakos, 2004).

Sociologen Todd A. Migliaccio (2002) drar slutsatsen att redogörelserna för slagna män och kvinnors förhållande följer samma mönster, inklusive strukturen på förhållandena och acceptans av misshandeln. Resultaten av hans studie visar att de gemensamma drag som hittats i tidigare forskning om våld mot kvinnor kan användas i analyser av våld mot män. Migliaccio menar alltså att det finns vissa gemensamma drag i våldsamma relationer, oavsett den enskilde individens storlek, styrka och kön. Både uttalanden från intervjupersonerna i hans studie samt tidigare studier av våld mot kvinnor visar liknande kännetecken till exempel vad gäller normalisering av våldet samt strävan efter att bevara förhållandet (Migliaccio, 2002). Vidare konstaterar även Denise A Hines, Jan Brown och Edward Dunning (2007) att våld är ett mänskligt problem, inte ett könat problem. Eftersom manligt offerskap inte är allmänt erkänt eller accepterat som en allvarlig form av offerskap, kan kvinnor kanske omedvetet använda systemet till sin fördel så att kvinnorna är de som betraktas som offer, inte männen. Som ett resultat av detta är det rättsliga och socialpolitiska systemet som ska hjälpa utsatta för våld i relationer otillgängligt för hälften av populationen (Hines, Brown & Dunning, 2007). Denise A. Hines och Emily Douglas (2009) hävdar att forskning på detta område måste flytta sig bortom diskussioner om vilka som begår mest våld i nära relation och

vilka som lider mest av det. Författarna menar att många studier jämför konsekvenserna för kvinnliga kontra manliga offer men i och med att de fysiska konsekvenserna för våldet mot kvinnor tenderar att vara värre blir resultatet att mäns upplevelser slätas över (Hines & Douglas, 2009).

Sociologen Jessica Eckstein (2010) menar däremot att våld mot män inte är lika vanligt men att det är ett allvarligt problem som besitter en egen uppsättning identitetsfrågor för de manliga offren. Bilden av män som förövare och kvinnor som offer bidrar till att tona ner männens utsatthet. Det bidrar både till att män inte ses som offer och till att de ses som icke-maskulina av samhället. I Ecksteins studie kunde också ett motstånd mot denna stigmatisering urskiljas genom att männen uttalade en samhällskritik och konstruerade offerskap genom att lägga skulden på sig själva (Eckstein, 2010).

Sociologen Alesha Durfee (2011) har i sina studier ett kritiskt angreppssätt och undersöker bland annat hur män förhandlar med de konkurrerande resonemangen om viktimisering och hegemonisk maskulinitet i skriftliga ansökningar om besöksförbud för en kvinnlig partner. Männen beskrev sitt aktiva motstånd mot övergreppet. De var dock noga med att deras handlingar inte skulle ses som kränkande och att de inte var förövaren i den mening att de inte initierade den fysiska aggressionen. Trots att de flesta män beskrev både verbala och fysiska angrepp från sin partner uttryckte de inte rädsla för sin partner. Det visar på att sociala framställningar om vad det betyder att vara man och offer formar männens redogörelser i Durfees undersökning. Männen beskriver offerskap utan att porträttera sig själva som sårbara, trots att de troligtvis skulle ha lättare att erhålla skydd om de framstod som sårbara. Durfee hävdar att genom denna diskurs rekonstruerar män sin viktimisering. De gör anspråk på viktimisering på ett sätt som är stringent med hegemonisk maskulinitet som betonar styrka, makt och kontroll. Durfee konstaterar också att genom att männen porträtterar sig själva som offer i ett system som inte är mottagligt för deras behov, kan männen ta en diskursiv makt på ett område där feminister och rörelser för mänskliga rättigheter har arbetat för att få jämlikhet (Durfee, 2011).

3. Teori: Socialkonstruktionism

I denna teorigenomgång behandlas socialkonstruktionismen som teori, dess grunder, perspektiv på kunskap och sanning, språket och forskarens reflexiva hållning

Då valet av metod för att behandla vårt intervjumaterial föll på diskursanalys förstod vi tidigt att med diskursanalysen som metod följer ofta socialkonstruktionismen som teori. Därmed föll sig valet av att använda socialkonstruktionismen som teori naturligt. Den lämpar sig även väl då vi ville undersöka hur samhällets konstruktion av våld i nära relation samspelar med intervjupersonernas konstruktion. Nedan följer en beskrivning av det socialkonstruktionistiska perspektivet. I uppsatsens resultat- och analysavsnitt kommer vi mer ingående att koppla socialkontruktionismen till det fenomen vi har valt att studera.

Socialkonstruktionismen är ett perspektiv som ser på verkligheten som socialt konstruerad. Människan och dess identitet är skapad och konstruerad socialt. Världarna som vi alla lever i finns inte bara där som naturliga objektiva fenomen utan konstrueras genom en hel rad av sociala ordningar och vanor (Potter, 2007:12). Socialkonstruktionismen tar inte det direkta eller omedelbara för givet. En socialkonstruktivist hävdar att våra beskrivningar av omvärlden är socialt uppbyggda, och att vår kunskap och vårt vetande är socialt konstruerade faktorer. Det vi uppfattar som naturligt och som sunt förnuft ska inte tas för givet utan utforskas (Wenneberg, 2001:10). Socialkonstruktionismen uppmärksammades i och med Peter Bergers och Thomas Luckmanns bok *The Social Construction of Reality* (1966/1991) vilken blev ett inflytelserikt bidrag till kunskapssociologin (Potter 2007:12). Berger och Luckmann myntade begreppet om social konstruktion av verkligheten och menade att denna konstruktion är en process genom vilken fakta, kunskap och sanning upptäcks, erkänns, bekräftas och förändras av samhällsmedlemmarna (Berger & Luckmann, 1966/1991).

Socialkonstruktionismen anser inte att människan har en på förhand bestämd inre kärna eller en uppsättning av egenskaper som är stabila och äkta och som finns där från födseln (Wenneberg, 2001:10). Människan har tilldelats roller och gjort sin kulturs normer och värderingar till sina egna och tillägnat sig traditioner (Lundin, 2008:99). Det människan anser vara sanning eller verklighet är alltid beroende av det kulturella och historiska sammanhang som den lever i (Newman, 2006:55).

3.1 Spegling vs. konstruktion

Den engelske diskursanalytikern Jonathan Potter skriver om spegeln och konstruktionen som metaforer för hur verkligheten kan betraktas. Med spegelmetaforen menar han att verkligheten reflekteras på en yta och det som speglas tas för givet. Genom detta perspektiv blir beskrivningar passiva när de betraktas som något som helt korrekt avspeglar världen och

verkligheten (Potter, 2007:97). Som kontrast till spegelmetaforen tar Potter upp konstruktionsmetaforen. Den innebär att beskrivningar och redogörelser konstruerar världen, eller åtminstone versioner av den. Vi använder ord, metaforer och liknelser för att konstruera verkligheten (2007:97).

3.2 Perspektiv på kunskap och sanning

En socialkonstruktionist har en kritisk inställning till självklar kunskap. Det finns inte en enkel och oberoende verklighet, utan kunskap är socialt konstruerad och kan aldrig avspegla en entydig och uppenbar sanning (Börjesson & Palmblad, 2010:9). Den kunskap vi har och producerar om världen är inte en objektiv eller allmängiltig sanning, utan kan endast ses som en av många versioner av sanning (Johansson, 2005:25). Kunskap behandlas ofta som sann eller falsk men i detta kunskapssociologiska perspektiv blir inte forskarens uppgift att avgöra vad som är sant eller ej. Berättelser och beskrivningar blir istället intressanta i sig. Forskarens uppgift blir att analysera hur den sociala verkligheten byggs upp och vidmakthålls (Potter, 2007:12).

3.3 Perspektiv på språket

Det socialkonstruktionistiska perspektivet utgår från att språket inte bara representerar utan även konstruerar den sociala verkligheten. Att rikta uppmärksamhet mot olika former av språkliga uttryck är följaktligen ett verktyg som kan användas för att förstå den sociala verkligheten (Lundin, 2008:97). Språkets praktiska natur och språket som ett medel för handling är i fokus vid analys (Potter, 2007:11).

3.4 Forskarens reflexiva hållning

Socialkonstruktionister betraktar sina arbeten som diskursiva konstruktioner, som inte skapar den enda möjliga framställningen utan är en version av vad som skulle kunna produceras utifrån det material som är insamlat. Denna process kan ses som "konstruerad" eftersom forskaren skapar resultatet. Forskaren väljer vad som ska belysas och synliggöras och även vad som inte ska lyftas fram (Winther & Phillips, 2007:111).

4. Metodgenomgång och analytiska utgångspunkter

Nedan följer en beskrivning av den metod som använts för att samla in empiri. Genomförande, analysmetod, samt reflektioner om kvalitet och etik kommer även att beskrivas. Vår intention med metodredovisningen är att beskriva genomförandet så ingående som varit möjligt utrymmesmässigt. Vi har diskuterat de val vi gjort och hur vi har tänkt om dem, detta för att öka insyn och tillförlitlighet.

4.1 Val av metod: intervju

Utifrån vårt syfte och frågeställningar har vi valt att genomföra intervjuer med män som har erfarenheter av förhållanden där de blivit utsatta för våld eller kränkande behandling av olika slag. Vi anser att denna metod har kunnat ge oss det material vi behöver för att besvara våra frågeställningar. För att ta reda på hur männen konstruerar sina upplevelser krävs en samtalsform där de öppet får tala om dessa på sitt eget sätt. Vid just kvalitativa studier läggs tonvikten på att få tillgång till människors subjektiva verklighet, eller verkligheten så som den upplevs av dem som lever i den (Svensson & Starrin, 1996:36).

Vi strävade efter att skapa en ostrukturerad intervjusituation av öppen karaktär. Denna skulle tillåta intervjupersonerna att tala utan att behöva känna sig begränsade av färdigformulerade frågor med tillhörande svarsalternativ. Den ostrukturerade intervjuformen gör det möjligt för de intervjuade att prata om ämnet utifrån sina egna referensramar, vilket innebär att personerna kan utgå från sådana idéer och betydelser som ligger dem nära. Detta innebär att forskare får en djupare förståelse för subjektets perspektiv (May, 2001: 149 f).

Det hade i så kallade fokusgrupper kunnat vara intressant att studera hur män talar om och konstruerar sina erfarenheter i grupp jämfört med hur de talar om ämnet enskilt. Dock valdes inte denna metod då vi såg svårigheter i att få männen att öppna sig och tala om känsligare aspekter av deras erfarenheter. Jan Trost menar (2010:67) att de tystlåtna inte så lätt kommer till tals i fokusgruppintervjuer och att de språksamma lätt tar över. En grupprocess kan lätt leda till synpunkter och beteenden som egentligen ingen av de enskilda medlemmarna eller deltagarna sympatiserar med (Trost, 2010:67). En annan avgörande orsak till att vi inte såg denna metod som möjlig var svårigheten att samla männen då de befinner sig på olika geografiska platser.

4.2 Tillvägagångssätt för att få intervjudeltagare

Vi inledde vårt sökande efter intervjupersoner med att kontakta ett antal olika forum i Skåne som potentiellt sätt skulle kunna komma i kontakt med män som levt i förhållanden där olika typer av våld förekommit. Exempel på aktuella forum var kriscentrum, brottsofferjourer, familjerådgivningar och samtalsmottagningar. Då gensvaret var dåligt från de organisationer och myndigheter vi kontaktat i Skåneregionen fick vi söka efter män genom andra kanaler. Vi annonserade på anslagstavlor runt om i Lund, exempelvis på bibliotek, vårdcentraler, i mataffärer och på universitetet. Vi använde även det sociala mediet Facebook där vi skickade ut en förfrågan till våra bekanta om det fanns någon som stött på fenomenet. Vi annonserade också på internetforum som Familjeliv och Terapisnack. Vi fick kontakt med en samhällsdebattör och föreläsare på ämnet jämställdhet som förmedlade en kontakt till några män. Vi vände oss också till en mansjour som skickade ut förfrågningar till de män de haft kontakt med och vi annonserade även på två mansjourers sidor på Facebook. Vi fick så småningom kontakt med runt 10-12 män via e-mail och av dessa intervjuades 5 stycken. Våra begränsningar bestod av att de flesta av männen befann sig på andra ställen i landet och vi hade inte ekonomisk eller tidsmässig möjlighet att besöka alla.

4.3 Urval

I vårt fall handlade det inte om att finna många intervjupersoner som representerade spridning, utan om att intervjua personer som hade den erfarenhet vi ville komma åt. Som Katarina Sjöberg skriver (2008:28) är kvalitativ forskning ute efter kvalitet och materialets beskaffenhet, inte mängd eller bredd. Även om antalet intervjuer inte var stort så har varje enskild intervju varit relativt lång och gett ett bra material att arbeta med. Vi har fått hjälp av organisationer och enskilda individer att komma i kontakt med våra intervjupersoner. Invändningen mot detta skulle kunna vara att vi har överlåtit åt andra att avgöra vilka som kan vara lämpliga för studien och att det då kan avspegla ett visst perspektiv (May, 2001:161). Utifrån den information vi har lämnat om vår studie har det varit upp till andra att avgöra om de personer de känt till skulle kunna passa in i vår ”målgrupp”. Det har varit upp till dem att tolka vårt syfte och de upplysningar vi har tillhandahållit dem. Detta gäller även för de intervjupersoner som har kontaktat oss självmant. Männen har själva kategoriserat sig under de upplevelser vi sökt efter och de har tolkat sina erfarenheter utifrån hur vi formulerat vårt

ändamål i annonserna.

4.4 Intervjudeltagarna

Männen vi har intervjuat är i olika åldrar, från strax över 20 år till över 50 år. De har olika sysselsättning, befinner sig på olika geografiska platser i landet och har skilda erfarenheter. Vissa av dem har erfarenheter av fysiskt våld men inte alla. Några av männen är pappor, andra inte. Vi har valt att inte göra någon mer ingående beskrivning av varje enskild deltagare då vi inte anser det nödvändigt för vår typ av analys samt för att öka anonymiseringen av männen. Alla namn som förekommer i intervjuutdragen är fingerade.

4.5 Förberedelse inför intervjuer och intervjuguide

I det initiala arbetet ingick att skapa sig en forskningsorientering om ämnet vilket innebar att ta del av den tidigare forskning som har producerats. Efter en genomläsning av vetenskapliga artiklar och litteratur som berör vårt område förberedde vi en intervjuguide och valde ut teman som vi avsåg att intervjuerna skulle behandla. Som nämnts tidigare förutsätter den kvalitativa intervjun att frågorna till en början ska vara så öppna som möjligt. Våra frågor var av karaktären “kan du beskriva..?”, “vill du berätta om...?”, “hur ser du på...?”, “vad hände då?”, “vad gjorde du då?” och så vidare (se intervjuguide, bilaga 1).

4.6 Genomförande av intervjuerna och intervjusituationen

Intervjuerna har spelats in med hjälp av diktafon. Ljudfilen har förts över till dator och sedan transkriberats och analyserats med inspiration från det narrativa diskursperspektivet. Vi valde att närvara båda två vid alla intervjutillfällen för att båda skulle kunna skapa sig en helhetsbild och ha samma utgångspunkt inför analysen. Detta val grundade sig också i att vi skulle kunna komplettera varandra i vad vi uppmärksammade. Vi anser att tolkningen av intervjun blir mindre subjektiv om båda är närvarande och kan skapa sig en egen uppfattning av intervjupersonerna och deras berättelser som inte baseras på den andres “tolkning”. Av samma anledning delade vi även upp transkriberingen så att båda lyssnade och transkriberade hälften av varje intervju. Intervjuerna har genomförts i olika grupprum på bibliotek eller universitet. Intervjupersonerna har innan intervjuerna påbörjats tillfrågats om de känt sig bekväma med att intervjun spelas in.

Intervjuerna inleddes med att kort informera om upplägget på intervjun och vårt syfte.

Vi försökte att inte uppge allt för mycket på förhand för att inte leda intervjupersonen i någon riktning, särskilt då vi upplevde att somliga av deltagarna hade vissa förväntningar (se nedan). Intervjupersonerna fick börja med att tala om sig själva och därefter beskriva sina förhållanden med de kvinnor de levt med. Vi som intervjuare höll oss relativt passiva för att inte påverka männen när de talade. Vår avsikt var att männen skulle få frihet att tala om det de ville och framhålla det som de ansåg att vi skulle känna till. Vi kompletterade vid behov med frågor av klargörande karaktär eller i försök att få dem att utveckla något. Vi ställde även vissa frågor från de teman vi arbetat fram tidigare och utifrån de upptäckter vi gjort i tidigare intervjuer. Efter varje intervju har transkribering genomförts, samt en analys för att urskilja teman och intressanta aspekter att ta med och vara uppmärksamma på under efterföljande intervjuer.

4.7 Litteratur- och materialsökning

Vi har främst använt oss av databasen Ebscohost då vi sökt efter tidigare forskning. Där har vi hittat de flesta vetenskapliga artiklar vi använt oss av. För att söka litteratur har vi använt Lunds universitets litteratursökningssystem Lovisa och det nationella bibliotekssystemet Libris. De sökord som vi har använt är exempelvis *abused men, abused husband, interpersonal violence against men, violence against men.* Utifrån de artiklar vi fann från dessa sökningar kunde vi sedan söka direkt på titlar till artiklar som författare hade refererat till.

4.8 Bearbetning av material och transkribering

Våra frågeställningar var något som växte fram och det var i själva verket när materialet började utkristallisera sig som vi kunde formulera konkreta forskningsfrågor. Vi fann stöd i David Wästerfors (2008:69) kapitel *Analytiska knep* där han nämner Howard Beckers idé med baklängesarbete. Även poängen om att en klar frågeställning kan växa fram efter hand som forskaren börjar att analysera sitt insamlade material beskrivs. Becker menar att forskaren bör läsa sitt analysmaterial så öppet som möjligt för att när materialet väl är insamlat hitta det analytiska intresset att utgå ifrån. Materialet används alltså för att utveckla forskningsidén (2008: 69).

Vid transkriberingen av intervjuerna har vi strävat efter att återge talet så naturligt och detaljerat som möjligt då vårt syfte delvis varit att titta på språket. Vi transkriberade i form av

talspråk, exempelvis har vi behållit uttryck som “dom”, “sånt”, “nåt”. Vi har skrivit texten utan punkter då det var svårt att urskilja när meningar helt och hållet tar slut. Vi har istället markerat kortare pauser med (.) och vid längre pauser har antalet sekunder angetts inom parentes. Skratt, harklingar, stakningar och betoningar har märkts ut. Om något har stört samtalet har detta angivits inom parentes. Våra frågor börjar alltid med en ny rad och då vi har flikat in med en kommentar eller “mm” har detta angivits inom klamrar [ ]. Dessa har tagits bort i analysen för att underlätta läsning men finns kvar i originaltranskriptionen.

4.9 Diskursanalys

Då vi i denna uppsats delvis har som utgångspunkt att studera hur männen talar om sina upplevelser föll vårt val av analysmetod på diskursanalys, det vill säga att analysera talet i vårt eget intervjumaterial. Vi har använt ett diskursanalytiskt angreppssätt på våra intervjuutskrifter och utgått från hur verkligheten konstrueras genom talet som bland annat Potter beskriver i sin bok *Representing Reality* (2007). Nedan följer en sammanfattning av diskursanalysen som metod och några av de åsikter som vi fann intresseväckande när vi sökte kunskap om metoden.

En vanlig inledande definition på begreppet diskurs är att det är ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (Börjesson & Palmblad, 2010:13). Diskursanalysen har flera olika inriktningar. En variant är att titta på större diskurser, något som Michel Foucault kan förknippas med (se exempelvis Börjesson, 2003 och Winther & Phillips, 2007). Exempel på stora diskurser kan vara olika samhällsarenor som vetenskap, politik, medier och myndigheter. Mindre diskurser kan förekomma på liten ort eller i vardaglig interaktion (Börjesson & Palmblad, 2010:13-14).

En central aspekt vid diskursanalysen är hur samhällets konstruktioner påverkar hur individen talar om och konstruerar ett fenomen. Marianne Winther och Louise Phillips (2007:50) diskuterar och framhåller att individen är strukturerad av diskurserna, människan försöker så att säga finna sig själv i diskurserna. Mats Börjesson (2003:105) menar att det handlar om att inse att det finns stora offentliga diskurser som ligger i vägen för de fria och uppriktiga svaren. Den diskursiva konstruktionen av begreppet ”man” kan ange vad ”man” innebär och skiljer sig ifrån. Ett exempel på detta är att en allmänt spridd diskurs sätter likhetstecken mellan ”man” och ”styrka”. På så vis ger diskurser handlingsanvisningar som individen bör leva upp till om den vill bli betraktas som en “riktig” man eller kvinna av sin

omvärld (Winther & Phillips, 2007:50).

Likt Veronika Burcars (2005:26) diskussion om "brottsofferdiskursens" närvaro i sin avhandling om unga män som offer finns också i vår studie en "övergripande" diskurs närvarande. I vår studie handlar det om en diskurs om våld i nära relation/kvinnomisshandel. En samhällelig bild där mannen framställs som förövare och kvinnan som offer kan ses som en sådan stor överordnad diskurs. Denna förmedlas genom vad som omnämns i medier och genom vad som tillhandahålls för hjälp, främst till kvinnorna. Denna överordnade diskurs, detta sätt att tala om problemet på ett samhälleligt plan, finns implicit med i de berättelser vi analyserar. Bilden av mannen som gärningsman och offret som kvinna är något intervjupersonerna förhåller sig till indirekt och något som har en inverkan på deras framställningar och på deras tal.

4.10 Narrativ analys

Vi betraktade våra intervjuer som berättelser från männen, vilket innebar att vi också fann vägledning från det narrativa perspektivet. Anna Johansson (2005:23) uttrycker att det narrativa perspektivet fokuserar på livsberättelser – "den berättelse som en person berättar om sitt liv eller valda aspekter av sitt liv". Börjesson (2003:75) skriver att narrativ analys är ett omfattande fält, ett arbetssätt av skiftande slag och som inte lätt kan sammanfattas. Ett gemensamt drag är att berättelser ses som socialt uppbyggda och som situationsbundna versioner. Johansson beskriver (2005:256 - 286) olika dimensioner i analysen och att dessa ställer olika frågor till materialet. Vi har i vår analys valt att använda några av frågorna ifrån de två dimensionerna innehållsanalys och uttrycksmedel/formanalys. Dessa dimensioner kan vara sammanvävda i analysen, *vad* (innehåll) och *hur* (form/uttrycksmedel) kan hänga ihop (Johansson, 2005:287). Idén om att undersöka både innehåll och språklig form är något som även Jaber F. Gubrium & James A. Holstein diskuterar och omnämner som *analytical bracketing*, det vill säga att titta både på vad intervjupersonen säger samt hur intervjupersonen säger något (1997:118).

När det gäller innehållsanalysen kommer vi att titta på berättelsernas handling, vilka händelser som skildras, vilka teman som framträder samt hur diskurser kan artikuleras i berättelsen. De uttrycksmedel vi valt att studera är vilka retoriska figurer som används som metaforer och vad som betonas.

4.11 Genomförande av analys

Analysen har varit en process som har genomförts i flera steg. Det har förlöpt viss tid mellan intervjuerna vilket inneburit att vi har kunnat transkribera och analysera intervjuerna efterhand. Vi har läst igenom utskrifterna ett flertal gånger och valde att uppmärksamma likheter vad gäller innehållet i männens berättelser. Därefter skapade vi tre olika teman utifrån frågeställningarna med tillhörande underkategorier. Vi placerade in utdrag ur intervjuerna under kategorierna och vi har valt exempel där vi ansåg att temat framgick extra tydligt.

Efter en innehållsmässig analys studerades hur männens uttryck såg ut och på vilket sätt de talade. Vi sökte efter särskilda uttryckssätt, likheter och skillnader i deras sätt att tala, om det fanns specifika händelser eller betydelser som de särskilt betonade.

Vi har valt att ta med exakta utdrag ur intervjuerna för att förtydliga och exemplifiera vårt resonemang och vår analys. Dessutom tänker vi att intervjuutdrag ger läsare möjlighet att granska vår tolkning och att detta kan öka uppsatsens tillförlitlighet. Vi har försökt att ta med citatens tillhörande frågor för att ge en helhetsuppfattning men det har inte alltid varit möjligt då det krävt stort utrymme i uppsatsen.

4.12 Metodens begränsningar och kvalitetsaspekter

Vår studie bygger på ett litet antal män och producerar inte kunskap som kan sägas vara representativ för en större population i statistisk mening (se Sjöberg 2008:34). Sven-Åke Lindgren (2008:132) hävdar att traditionell empirisk generalisering inte fungerar i forskning med få fall och att generalisering förutsätter slumpmässiga urval. Istället menar Lindgren (2008:133) att när det handlar om få fall är det av vikt att välja empiriska enheter som har många relevanta beröringspunkter med den problemställning som står i centrum, vilket är fallet i vår studie. På grund av att de män vi sökt efter varit svårtillgängliga och de män vi fått kontakt med befunnit sig på olika geografiska platser har antalet män vi intervjuat varit få. Vi vill inte med vår uppsats dra några allmängiltiga slutsatser utan undersöka hur män kan tala om våld i nära relationer och ge djupare förståelse både för situationen och hur män kan framställa sig själva.

Katarina Jacobsson (2008) diskuterar validitet och reliabilitet och menar att det inte är helt enkelt att mäta i kvalitativ forskning. Jacobsson (2008:166) skriver att dessa begrepp är kvalitetskriterier som är anpassade efter kvantitativ forskning och som inte håller i relevans för alla kvalitativa inriktningar. Hon understryker att det finns andra sätt att uppnå kvalitet på.

Något som bidrar till studiens kvalitet är att redogöra för den egna studiens metodologiska problem och förtjänster. Vi har genomgående strävat efter att vara öppna och diskutera de val vi gjort och att beskriva de tillvägagångssätt vi haft.

Inspelning och transkribering innebär att det inte är intervjuarens sammanfattningar som utgör materialet vilket kan öka trovärdigheten (Jacobsson, 2008:170). Det möjliggör även för alternativa tolkningar av materialet. Vi har valt att ta med våra frågor vid utdragen av intervjuer då det varit möjligt i analys för att visa på hur frågorna ställdes. Då vi gjorde valet att båda två skulle genomföra transkribering var vi också medvetna om risken för att materialet skulle uppvisa olikheter på grund av skilda tillvägagångssätt. Vi diskuterade igenom uttrycksmedel och tekniker så gott vi kunde under processen och ansåg ändå att fördelarna med att båda fick en inblick i materialet övervägde.

4.13 Reflektioner över metod

Under arbetet med analys av intervjuer blev vikten av att förhålla oss objektiva till intervjupersonernas berättelser uppenbar för oss. Det fanns tillfällen när vi ställde oss frågande till intervjupersonernas personliga vinklingar på sina utsagor och i vilken grad de överdrev sina påståenden. Vi fann ledning i Börjesson (2003:101) som diskuterar inställning till forskningsmaterialet och betonar vikten av att förhålla sig ödmjukt till intervjumetodens räckvidd och förmåga. Vår inställning till detta blir att vi inte kan förvänta oss att det är sanningen vi får presenterad för oss. En annan klassisk metodinsikt som Börjesson (2003:102) nämner om intervjuer är att det ofta är skillnad på vad intervjupersonerna säger och vad de gör i handlingar. Den diskursanalytiskt inriktade behöver inte fundera över huruvida svaren är sanningsenliga eller om frågorna vinklats. Det handlar om att redovisa både svar och frågor, om att ge en karaktärsbeskrivning av svaren, för att sedan försöka förstå vilka diskurser som verkar. Att spekulera om svaren varit överdrivna hör till traditionell realistiskt uppbyggd intervjuforskning (Börjesson, 2003:103).

I efterhand kan vi konstatera att det hade varit bra om vi på förhand visste mer om männen. Vissa av intervjudeltagarna fokuserade delvis på aspekter som vi inte hade förberett oss för och som vi till en början inte ansåg var lämpliga för vår undersökning. Vi tänker då särskilt på att männens vårdnadstvister och faderskap skulle visa sig särskilt framträdande i vissa intervjuer. Detta innebar att vi fick tänka om en aning och utvidga vår analys till att fokusera mer på framställningar än på våldet i sig. Studien tog en viss riktning men medförde

ändå att vi kunde vi få ut intressanta perspektiv som vi inte hade kunnat förutspå.

4.14 Etiska reflektioner

Vi har kommit i kontakt med en grupp individer som delvis har varit med om känsliga upplevelser vilket inneburit att det varit av stor vikt att värna om konfidentialiteten för intervjupersonerna. Innan intervjuerna startade informerade vi om att alla uppgifter behandlas konfidentiellt. Vi har även informerat intervjupersonerna innan de valt att ställa upp på intervjun att de kan deltaga helt anonymt och inte behöver uppge namn eller några uppgifter. Ett samtycke till att ställa upp har getts ifrån alla deltagare och de har innan intervjun startat informerats om att de kan dra sig ur studien och välja att inte svara på frågorna (Trost, 2010:123-127).

Vi har under arbetets gång å ena sidan varit medvetna om att intervjuerna har kunnat sätta igång känslor och processer hos de intervjuade. Å andra sidan har intervjupersonerna kontaktat oss, vilket innebär att vi förmodar att de haft en vilja och varit redo att prata om det. Vi har under intervjuerna varit noga med att inte uttrycka oss värderande om vad de säger utan strävat efter att hålla oss neutrala för att inte påverka intervjupersonerna. De vi har intervjuat har också fått styra innehållet relativt mycket själva och har till stor del kunnat välja vad de vill tala om.

De flesta etiska regler för samhällsvetenskaplig forskning rekommenderar idag så stor öppenhet som möjligt, det vill säga att forskaren bör informera personer som deltar i studien om studiens disposition, mål och genomförande (Svensson & Starrin, 1996:35 f). Vad gäller öppenheten i vårt arbete så har vi diskuterat hur mycket vi faktiskt borde berätta om studien inför en intervju, hur vi bör uttrycka oss i informationen om studien och dess syfte. Vi önskade att intervjupersonerna skulle gå in i projektet med så stor öppenhet som möjligt och inte känna sig begränsade eller styrda av vår information. Vi har ställt oss frågan, om vi har valt att berätta ”enbart” övergripande om studien, har vi då inte varit tillräckligt öppna?

Valet att ha med exakta utdrag ur intervjun i vår analysdel i uppsatsen kan också bidra till en etisk problematik. Å ena sidan tänker vi att det ger möjlighet för andra att granska våra tolkningar av vad som sägs i intervjuerna. Å andra sidan finns det risk att det kan upplevas som kränkande eller utelämnande för intervjupersonerna om det återges exakta utdrag från intervjun i uppsatsen.

Vi har även upplevt att vissa av männen varit positiva till att området uppmärksammas

och att de därmed haft förväntningar på uppsatsen, att den skulle skrivas i ett syfte som kunde hjälpa till att synliggöra problemet. För dem skulle uppsatsen kunna vara ett av många bidrag i processen att förbättra deras "rättigheter". Vi har stundtals upplevt det en aning besvärande, att möjligen inte kunna leva upp till dessa männens förväntningar. Vi diskuterade efter första intervjun vikten av att visa oss neutrala, att inte bidra till att skapa några förväntningar eller att ta ställning.

5. Resultat och analys

5.1 Inledning

I detta kapitel redovisas resultat från våra intervjuer tillsammans med analys av intervjumaterialet. Kapitlet innehåller tre övergripande teman som knyter an till uppsatsens frågeställningar. Varje tema är indelat i ett antal kategorier där vi valt ut de utdrag från intervjuerna som vi ansett exemplifierar kategorin. Vi varvar utdrag ur intervjuerna med vår analys och forskning eller teori som kan bidra till att förtydliga eller stödja analysen.

Det vi har tagit med oss från socialkonstruktionismen till vår analys är att undersöka talet och se vad det står för och vilka diskurser och faktorer som kan ligga bakom deras framställningar. Med vilka beskrivningar och redogörelser konstruerar de sin version av världen? Hur har männen gjort sin kulturs normer och värderingar till sina egna? Vi lyfter även in redan existerande forskning och begrepp som vi anser kan ge stöd åt vår analys.

Vi vill betona att vi inte drar några generella slutsatser av vårt intervjumaterial. Vi ser våra uttalanden som möjliga tolkningar av materialet och vi gör inga anspråk på att uttala oss om våldsutsatta män i allmänhet.

5.2 Tema 1: Hur samhällets konstruktion av våld i nära relation finns närvarande i männens berättelser

5.2.1 Kulturella idéer om manlighet – integrering och motstånd

Med kulturella idéer åsyftas i detta sammanhang föreställningar som finns inbäddade i vår kultur om kvinnors och mäns egenskaper och beteenden.

För många våldsutsatta män kan känslan av skam vara ett hinder för att anmäla och prata om att de blivit utsatta för misshandel av sin flickvän eller hustru. För flera män är skammen över att ha blivit utsatt för våld också blandad med skammen över att inte kunna

leva upp till vissa traditionella förväntningar på rollen som man (Straus 1999). Scheff och Starrin (2002) menar att skam är en av de emotioner som mer än alla andra påverkar individens självkänsla och den sociala interaktionen (Scheff & Starrin, 2002:169). Skam, såväl som dess motpol stolthet, uppstår som en följd av att individen ser sig själv ur andras perspektiv. Människan föreställer sig alltid hur andra personer bedömer henne och delar då den uppfattning andra har av henne (Scheff & Starrin, 2002:169). Goffman (1967:111) menar att skam, eller snarare en föreställning om förväntad skam, förekommer i nästan all social interaktion. Undvikande av skam är en väsentlig drivkraft i mellanmänskligt beteende eftersom människan är mån om vilken bild andra har av henne (Scheff & Starrin, 2002:171). Bland männen i intervjuerna kan skammen betraktas som en följd av misslyckande av att leva upp till vissa ideal. Individens ideal är oftast en avspegling av de ideal som finns i samhället (Scheff & Starrin, 2002:173). Exempelvis kan tanken på att ha blivit misshandlad av en kvinnlig partner hota deras maskulina identitet så pass mycket att de låter bli att rapportera det och berätta om det i olika sammanhang (Straus, 1999). I citatet nedan säger intervjupersonen att han inte vill avslöja vad han har varit med om eftersom han är rädd för att han kommer bli uppfattad av andra som svag. Mannen använder sig av diskursen för att visa på det problematiska, en diskurs om manlighet enligt vilken män inte förväntas vara svaga.

IP: Eller jag kan väl tillägga (.) om något så så e jag ju vill jag ju inte (.) jag vill ju inte liksom ville väl inte berätta för att det skulle få mig att framstå som svag det det det tror jag är rätt viktigt att påpeka och det tror jag tror jag det vet jag ingenting om men tror jag är vanligt jag jag har det på känn att för jag menar du kan ju inte bli slagen av en tjej liksom du förstår vad jag menar det det går bara inte.
I2: Är du rädd att du skulle uppfattas av andra som svag?
IP: Eh absolut ehm var väl ingenting jag gick och var livrädd för men skulle jag berättat det så så var det ju min övertygelse om att så skulle folk se mig absolut och eh det bidrog nog till att jag inte pratade så mycket om det. (2012-04-20)

Historikern och genusvetarenYvonne Hirdman diskuterar i boken *Genus – om det stabilas föränderliga former* (2003:65) om maskulinums första lag som innebär att vara man är att inte vara kvinna. Hirdman menar att det finns ett motstånd från män att förknippas med det som anses kvinnligt. Hirdman uttrycker att det finns en ”banal nervositet” över att exempelvis tillskrivas kvinnliga egenskaper och att det finns ett förakt mot svaghet (Hirdman, 2003:59-

69). Svaghet är inte i linje med den hegemoniska maskuliniteten, det vill säga den kulturellt idealiserade och dominerande formen av maskulinitet (Connell, 2008:114).

Samhällets diskurs om våld i nära relationer domineras av bilden där kvinnan framställs som offer och det är utifrån kvinnan som problemet belyses. Männen omnämns som offer i mycket liten utsträckning, eller inte alls. Detta skulle kunna leda till att männen har en bild av sig själva som annorlunda och att de även har föreställningar om att andra ser dem som avvikande. Männen vi intervjuade beskrev och berättade om andra män som varit med om liknande händelser för att visa på att de inte är ensamma om att ha upplevt denna typ av behandling. Genom att hänvisa till att de känner till andra män som utsatts för liknande behandling kan de skapa en bild av att det händer även andra, att de inte är ensamma om att ha varit med om det. De antyder att det är en dold problematik men som i själva verket är ett utbrett samhällsproblem. I citatet nedan beskriver mannen att när han har berättat om att hans tjej varit våldsam har andra talat om att de varit med om liknande händelser. Han normaliserar därmed erfarenheten.

Jag tror absolut att det är ett större problem att män slår kvinnor eftersom män över lag är starkare kan orsaka mer skada de kanske har lättare att kontrollera i och med att dom är fysiskt starkare men eh jag tror att det är lätt och glömma att för jag har ju fått höra alltså av kompisar jag har berättat lite så här ja (.) lite översiktligt "ja men hon var ju rätt våldsam" och då får man höra liknande historier "ja min mitt ex rev sönder min min Tiger-rock som jag fick av min pappa" och "mitt ex putta ner mig för trappan" och sånna grejer. (2012-04-20)

Genom att säga att han absolut tror att det är ett större problem att män slår kvinnor garderar sig mannen mot att inte uppfattas som att han vill förminska allvaret av kvinnovåld. Ingrid Sahlin (2004:125) skriver att hur sociala problem konstrueras av media och myndigheter har betydelse för hur individer tolkar sina personliga bekymmer och svårigheter. Att diskutera och lyfta kvinnors våld mot män är relativt tabubelagt och situationen är inte riktigt konstruerad som ett problem av samhället. Män som offer för kvinnors våld är något som det sällan talas om utan en viss grad av ambivalens (Silvestri & Crowther-Dowey, 2008:111). Mannen i intervjun tycks vara medveten om den övergripande diskursen och om de tabun som finns vid diskussion om kvinnor som våldsamma parter i nära relationer.

5.2.2 Andras misstro

Vissa av de intervjuade männen redovisar föreställningar om att andra kan komma att uppfatta eller bemöta dem på ett visst sätt om de berättar vad de varit med om. Männen säger sig ha en rädsla för att de kan komma att misstros och att andra kan anta att de skulle ha en skuld i det hela. De förhåller sig även till att de antar att män förväntas kunna försvara sig och slå tillbaka samt att mannen antas vara den våldsamma parten i en destruktiv relation. I det första utdraget nedan ges ett utdrag från en av intervjuerna med en man som inte har berättat för någon i sin omgivning om vad han har varit med om eftersom han tror att andra skulle kunna ifrågasätta hans del i händelserna.

IP: Nåra vet om att hon var rätt hade ett hett temperament men alltså jag vet inte om jag ska inte säga att jag inte vågar göra det men det känns som att om jag skulle säga det så kommer folk tänka "ja vad gjorde du då? det måste ju på något sätt va ditt fel för du är ju mannen liksom" det det känns lite som att det är den (2) den reaktionen man kommer få. (2012-04-20)

IP: Det känns som att det är lättare för en tjej och komma undan med sånt så att dom har lite samma syn på det att "det var väl ingen big deal, det får du väl sånt får man glömma, det var liksom var en man, glöm bort det, typ" men skulle jag putta ner min tjej för en trappa nu så hon slog i huvet så så skulle jag förmodligen bli anmäld för misshandel medan min kompis som blev det alltså av sin exflickvän han han skratta ju åt det bara och eh det är lite intressant tycker jag. (2012-04-20)

I citatet ovan producerar mannen diskursivt en orättvisa genom att säga "*Det känns som att det är lättare för en tjej och komma undan med sånt ".* Mannen säger sig tro att en kvinna har lättare komma undan med ett våldsamt beteende i jämförelse med en man. Han implicerar också att han inte skulle mötas av förståelse från andra om han berättade. Enligt honom skulle andra kunna säga till honom *"ta det som en man"*, att det är *"ingen big deal"*. Genom detta går det att utläsa att han tror att andra förväntar sig att män inte ska reagera så starkt på denna typ av handlingar som han utsatts för, att omgivningen kan ha svårigheter med att se honom som offer. Detta är något som stämmer överens med idén om att män inte självklart ses som brottsoffer (Burcar, 2005:20). De uppfyller inte de kriterier som krävs för att betraktas som ett idealiskt offer. Idealiska offer är en kategori av individer som, när de drabbas av brott, lättast får fullständig och legitim status som offer. I denna kategori ingår inte alltid män, och i synnerhet inte de män som blivit misshandlade av en kvinnlig partner. Brottsoffer som inte är

”ideala brottsoffer” kan dessutom ha mycket svårare att få den hjälp hon eller han har rätt till (Christie, 2001:47 f). Polis och andra instanser i samhället tenderar att dela dessa förväntningar på ett offer och särskilt den stereotypa fördomen och konstruktionen av förövaren som man. Som ett resultat av detta är många poliser ofta motvilliga till att anhålla kvinnor för våld i hemmet, vilket leder till att många kvinnor troligtvis kan komma undan med vissa handlingar (Straus, 1999). Denna bild framställs också i citatet nedan.

IP: Till slut säger poliserna att "för att lugna ner det här så är det kanske bäst du låter barnen följa med henne" (.) polisen säger det två stora vuxna poliser kan inte få henne och lugna ner sig dom dom viker ner sig för det här alltså och vad ska jag göra i det läget då? (2012-03-30)

Till situationen ovan hör att mannen och kvinnan har ett kort uppehåll i relationen och mannen befinner sig i en lägenhet med barnen. Att barnen skulle bo hos mannen några dagar var överenskommet. Kvinnan kommer dit och vill ta med sig barnen och blir aggressiv varpå mannen ringer polisen men det är till slut kvinnan som får gå därifrån med barnen. Mannen bygger upp en bild av att vara maktlös och att rättigheterna till barnen tillhör kvinnan. I utdraget framställs kvinnan som stark i relation till två poliser och mannens vanmakt accentueras genom det. Precis som Hines, Brown och Dunning (2007) har konstaterat i tidigare forskning är manligt offerskap inte allmänt erkänt eller accepterat som en allvarlig form av offerskap. Detta kan resultera i att kvinnor kan använda systemet till sin fördel så att kvinnorna är de som betraktas som offer, inte männen (Hines, Brown & Dunning, 2007).

5.2.3 Den egna misstron

Vår empiri visar att männen säger sig att de aldrig tidigare tänkt sig att också kvinnor kan slåss. Det har inte ingått i deras bild av kvinnan att hon kan vara våldsam och att de själva kan bli utsatta för misshandel. Den samhälleliga diskursen om kvinnor i brottssammanhang handlar annars om att de är offer för våldet (Svensson, 2004:157). Mannen i exemplet nedan har genom sin uppfostran fått en bild av att kvinnor inte slåss, att det inte ingår i kvinnans beteende. Mannen har gjort samhällets normer och värderingar till sina egna.

Men efter ja kanske ett halvår så (2) småbråkade vi så plötsligt så slog hon mig (.) så {visar} och det kom lite som en chock för att ni har säkert i och med att ni har intervjuat andra har ni säkert hört att det är ingenting du du får höra när du uppfostras alltså att ja men "tjejerna kommer slå dig" det är

tvärtom "du ska inte slå tjejerna" det är jätteviktigt så till en början tänkte man att det är en engångsgrej sen hände det lite oftare. (2012-03-23)

Att vissa av männen saknar ord för att kunna definiera vad de har varit med om vittnar också om att män som offer inte ingår som en del i samhällets konstruktion av våld i nära relationer. I utdraget nedan illustreras hur mannen säger att han inte har kunnat tänka sig att de upplevelser han har varit med om är att benämna som psykiskt våld, "*utan jag sa ju bara att hon kastar skit på mig".* Möjligen har samhällets konstruktion påverkat mannens oförmåga att definiera det han har varit utsatt för då våld i nära relationer konstruerats som ett problem som "tillhör" kvinnan. Det är först när männen i "pappa-barn" gruppen talar om för honom att han varit psykiskt misshandlad som han kan sätta ord på vad han har varit med om, vilket även bidrar till att han kan söka samtalsstöd för det.

IP: Eh det är väl lite olika alla har väl som sagt sin historia ehm det finns väl dom som har varit utsatta för psykiskt våld eller är utsatta psykiskt våld där med ehm (.) sen är de ju som så att killar tänker ju inte på det sättet att vi blir utsatta för psykiskt våld eh jag tänkte inte på det överhuvudtaget förrns pappabarn tog ju upp det så (.) ba aha men det där det där håller ju hon på med mig nu liksom a men då så blir du ju psykiskt misshandlad aha okej är det dä det är (.) så så i och med pappabarn gruppen så har ju fått reda på vad det är som händer så att säga och i med att jag fått reda på vad som händer så har jag kunnat söka rätt hjälp i och med smultronstället och sånna härna grejer
I1: Du hade inte orden för det riktigt innan?
IP: Nej eh utan jag sa ju bara att hon kastar skit på mig hon säger jag är dum ful och en idiot aha säger dom. (2012-03-20)

5.3 Tema 2: Hur männen konstruerar kvinnorna

5.3.1 Redovisande förklaringar till kvinnans beteende

Resultatet visar att männen har reflekterat över olika förklaringar till kvinnans beteende. Det visar på tendenser hos männen att vilja hitta orsaker till varför kvinnan har utsatt dem för denna behandling. Sådana redovisande förklaringar (sk accounts, se Scott & Lyman,1968) blir kanske särskilt viktiga då företeelsen ter sig nästintill oförklarlig. Männens partners som utövat våld kontrasterar de rådande föreställningar och normer som finns om kvinnor (Svensson, 2004:150). Att vara man och utsatt för våld i nära relation porträtteras eller diskuteras mycket sällan i media. Det finns få berättelser att identifiera sig med som utsatt

man, något som skulle kunna medverka till att männen kan betrakta sig som annorlunda. Om de konstruerar en bakomliggande förklaring till kvinnans beteende, att det är hon som är avvikande kan bilden av sig själv som avvikande tonas ner.

Psykisk störning

Fyra av de fem männen talar om att de tror att kvinnorna har någon form av psykiska besvär. De har resonerat och även diskuterat med andra i sin omgivning om möjliga "störningar" hos kvinnorna. Begrepp som narcissism och borderline uppkommer i männens berättelser. Nedan följer utdrag från två av männen där de ger exempel på kvinnans beteende och hur de anser att det tyder på att hon har någon form av psykisk störning.

IP: Alltså eh vi bolla det här fram och tillbaks massa med gånger ehm (.) hon är även osams med sin mamma och sina syskon kommer inte alls överens med dom eh hennes mamma vilket jag också kan se säger att hon är narcissistisk (.) hon är det här eh (.) ho hon tar historier från andra och gör dom till sina egna hon har ett extremt extremt kontrollbehov eh (.) hon lyssnar inte på andra så att säga hon förstår inte (.) helhetsbilden av världen eller vad man ska kalla't liksom ho ho hon ser bara sin värld och eller svårt och förklara om man inte (skratt) (.)
I1: A jo vi känner till narcissist lite så men men inte såklart din bild av henne.
IP: Nej eh (.) nä men det bästa de det bästa som jag kan förklara för att få nån annan att förstå det är ju liksom att hon har narcissistiska drag så sen kan ju inte jag säga att hon är det men men asså (.) 9 av 10 punkter stämmer in på henne. (2012-03-30)

Och som hon säger nån gång kommer in och så (.) eeh (.) ja sticker hon in huvet i bilen liksom när då ska lämna barnen hämta barnen "jag kommer alltid ha makt över dig" alltså (.) så det är den här grejen som är (.) då har man börjat fatta att jamen det är ju inte det att hon kom in i en akut kris utan hon har har nån psykisk störning som gör att hon kan inte hon kan inte hantera känslor och hon kan inte (.) eh ja alltså (.) mm (.) borderline och sånt har jag vatt inne på alltså men hon går ju inte iväg och pratar med nån utan henne är det inget fel på hon (.) (2012-04-02)

I ett kapitel om kvinnor som barnamörderskor skriver Maria Kaspersson (2003:154) att kvinnor som förövare generellt sett har konstruerats som häxa eller oskyldigt offer, som dålig eller galen. Kvinnor beskrivna som "galna" är onormala på något sätt eller mentalt sjuka. Kaspersson (2003:154) menar att genom att våldsamma kvinnor ges det oskyldiga offrets roll

fråntas de samtidigt från sitt ansvar.

Andra förklaringar till kvinnans beteende

I männens berättelser finns även andra påståenden för att förklara kvinnornas uppträdande. Exempelvis konstruerar två av de fem männen sina partners som personer med dålig självkänsla. Andra förklaringar som ges är att de har haft en svår uppväxt där pappan övergivit familjen eller varit våldsam, att kvinnorna är känsliga personer, att de har problem med aggressivitet eller att barnlöshet har påverkat beteendet. Nedan ses en förklaring som en av männen använde sig av under förhållandet.

IP: Eh och det det beteendet, slagen bortförklarade jag med att hon var känslig, tyckte jag hon, hon var en känslig människa och därför så a vad som helst hon kunde lätt bli överkänslig, och därför reagera dåligt, det var så jag tänkte också att ja, det, vad ska man göra, vi bor tillsammans, vi är tillsammans, vi tycker om varandra, det, det trodde jag det så så accepterar man sånt man egentligen inte borde göra, det vet jag nu i efterhand, sånt är man ju helt blind för då.

I exemplet nedan redovisar mannen att kvinnans beteende skulle kunna ha sin orsak i hennes barndom och bakgrund. Han förklarar hennes beteende med att hon påverkats av sin bakgrund, en redovisande förklaring som mer eller mindre gör henne till offer för omständigheterna.

IP: Hon hade haft det ganska jobbigt jobbig uppväxt mycket bråk föräldrarna var separerade och eh pappan hade vart våldsam och såna här saker då va och familjen hade tagit avstånd från honom så hon hade en del bekymmer och hade haft jobbiga relationer. (2012-03-30)

5.4 Tema 3: Hur männen konstruerar sig själva

5.4.1 Vilken bild männen förmedlar av sig själva

Identitet är ett fenomen som utvecklas i samspel mellan individ och samhälle (Berger & Luckman, 1966/1991:195). Vi kan tillskrivas en identitet från andra människor och vi kan också skapa en identitet själva (Burcar, 2005:30). Burr (1995:51) föreslår även att våra identiteter konstrueras ur den diskurs som är kulturellt tillgänglig för oss. De skapas genom en sammanvävning av flera olika komponenter. Var och en av dessa komponenter har i sin tur

konstruerats ur de diskurser som finns närvarande i vår kultur, exempelvis diskurserna för ålder, kön, utbildning och sexualitet (Burr, 1995:51). Den bild som männen i våra intervjuer konstruerar av sig själva innehåller flera olika aspekter. Deras identitet framstår inte som något enhetligt. Männen framhäver sin oskuld och gör genom det anspråk på en offeridentitet. De visar samtidigt på positiva egenskaper hos sig själva. De framhåller det positiva som händelserna fört med sig, de tonar ner våldet samt försvarar och förklarar sina val för att förmedla en bild av medvetenhet.

Empirin visar på en strävan hos männen att förmedla positiva bilder av sig själva, att framhäva goda sidor. Människan försöker hela tiden visa sig själv från sin bästa sida för att undgå skam (Scheff & Starrin, 2002:171). Det uppkommer i berättelserna exempel på när männen hjälpt sina partners, att de gjort uppoffringar för kvinnorna, att de ser sig som bra föräldrar, att de är lugna personer, att de sköter sitt arbete och så vidare. Den egna dugligheten kan sägas förstärkas genom att männen visar på sina goda sidor. Detta skulle kunna ses som ett försök från männen att väga upp bilden av att vara offer. Att vara offer är inte helt och hållet attraktivt eftersom ett offer ofta förknippas med egenskaper som inte ses som helt positiva (Burcar, 2005:85). Det är tänkbart att också se det som att männen vill framhäva sina goda sidor för att omgivningen inte ska kunna tro att männen själva har en del i misshandeln.

Det är även möjligt att betrakta männens strävan i enlighet med hur Åkerström, Burcar och Wästerfors (2011) uttrycker det, som ett försök att balansera olika identiteter. I intervjuer med unga män som utsatts för våld observerar författarna att männen inte förkastar offeridentiteten utan snarare modifierar den. Männen positionerar sig själva som både maskulina män och som offer, de kombinerar två till synes dåligt matchande identiteter. Åkerström et al menar att vår identitet inte är ett enhetligt fixerat jag som vi presenterar inför andra utan ett situationellt åtråvärt jag, ett jag som vi vill att andra ska känna igen och respektera (Åkerström, Burcar & Wästerfors, 2011). Likt detta resonemang är det möjligt att betrakta det som att männen i våra intervjuer balanserar bilderna av sig själva som utsatta offer med att framhäva sina goda egenskaper och vilka positiva följder misshandeln fört med sig.

Det är också påtagligt i männens berättelser hur de framhäver kvinnans olika negativa egenskaper och beteenden. Det förmedlas exempel på moraliskt förkastliga handlingar av kvinnorna, exempelvis egenskaper som dåliga mammor och så vidare. Det är möjligt att betrakta männens negativa beskrivningar av kvinnorna som ett led i strävan att förstärka

bilden av sig själva som bra människor. Att skapa bilder av kvinnorna som allmänmoraliskt tveksamma bidrar till att förstärka männens egen kapacitet och styrka, ett sätt att väga upp bilden av offerskapet.

5.4.2 Att framhäva oskuld

Något som visades i intervjuerna var männens framställningar av sin egen oskuld. Männen visar på att de inte har använt våld mot kvinnorna och att de bara har försvarat sig då de blivit angripna. I verbala bråk framställer de kvinnan som initiativtagare och att hon på olika sätt har riktat anklagelser mot honom.

Jag har inte slagit henne det vet jag jag har föst tagit henne i axlarna och föst ut henne för att jag ville va ifred i köket jag har inte slagit nånstans överhuvudtaget definitivt inte på höften dom här blåmärkena måste hon fixat sig själv det finns ingen jag vet jag har aldrig slagit nån enda människa så jag vet att jag har inte slagit henne så alltså det här kom ju bara som en blixt va har hon gått in och anmält mig för misshandel. (2012-03-30)

Mannen i utdraget ovan betonar fyra gånger att han inte slagit henne och att han aldrig slagits. Detta gör mannen relativt tidigt i berättelsen. Han vill övertyga oss tidigt om vilken typ av person han är, och vad han inte är. Möjligen vill han också värja sig mot ifrågasättanden från oss. Genom att klargöra att han aldrig slagit henne eller någon annan behöver vi inte undra om det är han som har tillfogat henne blåmärkena eller om han är kapabel att ta till våld. Han vill visa på att han inte varit delaktiga i några övergrepp utan förstärker kvinnan som aktören. Genom detta motsätter han sig samhällets förväntningar på mannen som den aktiva parten.

Sen går vi ut ringer polisen oche ja då kastar hon sig över mig ja asså försöker verkligen eh ja sparka på mig slå på mig eh och så oche Sara som hon heter som jag har träffat hon står oppe vid huset och tittar på a när jag då ja jag jag försvarar ju mig bara jag försöker ju inte slå tillbaka eller nånting utan e jag ja försöker liksom bara komma undan så lindrigt som möjligt och hon på nåt sätt så får hon ner mig på marken då oche på uppfarten då så e de asså de e s singel och sånt så att det är lite grus och så (andetag) och hon får ner mig i backen eh jag hamnar på rygg hon tar tag i mitt hår och dunkar det i hu i i uppfart asså iväg på vägen så att säga eh sen stoppar hon grus och sten munnen på mig (.) hon vill ju provocera mej till å och så
I1: Provocera dej till och?
Ip: Ja att slå på henne så att hon asså jag aaså hon va sen (ohörbart) först som förra gången när hon

hade skiftnyckeln för då var hon helt ur balans då sprang hon barfota och detta var ju sent på kvällen så det var inte jättevarmt på och då spr kom hon med skiftnycklen då var hon helt ur balans här såg på henne i i hennes ögon att hon var inte helt för då hade hon e säkert (.) gjort värre saker så hon det hon gör är att hon får ner mig på på marken o ch hotar mig med en nyckel och sticka ut ögat på mig och stoppa grus i munnen och så (.) ehm så jag ja sen får efter det så ja poliserna kommer ju inte ja det dröjer ju innan poliserna kommer så jag ligger bara och väntar på att polisen ska komma och se att vad som händer men det kommer inga poliser. (2012-04-02)

I detta utdrag som handlar om ett överfall från kvinnan efter att de separerat poängterar mannen vid två tillfällen att han inte gjorde något aktivt - "*jag försvarar ju mig bara jag försöker ju inte slå tillbaka eller nånting utan e jag ja försöker liksom bara komma undan så lindrigt som möjligt".* Till och med då kvinnan provocerar honom till att slå på honom gör han inget - *"jag ligger bara och väntar på att polisen ska komma".*

Att framhålla egen oskuld kan betraktas som ett sätt att visa sin offerstatus (Burcar, 2005:59). Bilden av ett offer kan sägas implicera oskuld. Samhällets diskurs gör att offerrollen förknippas med kvinnan, något som får konsekvenser för männen då de tas inte på allvar (Burcar, 2005:164). Männen passar inte in i offerrollen, i samhällets bild av ett offer. Möjligen bidrar det till att männen behöver förstärka sin oskuld för att hävda sig som offer. De skapar en legitimitet för att vara ett offer och genom den rollen får de bekräftelse på att de har rätt att tas på allvar.

Förr i tiden kunde man liksom ha lite s s scenskräck eller vad man ska kallat liksom ehm men nu känner jag liksom jag är jag jag har varit med om det här jag hymlar inte med det jag (.) som de säger på smultronstället en del känner skam för vad man varit med om det det är den personens fel eh (.) till en viss gräns ja (ohörbart) det krävs två för att dansa tango liksom det det det är ju inte bara hon som har gjort fel liksom det det jag har ju inte varit guds bästa barn heller mot henne så men men samtidigt så (harkling) dom grejerna hon har utsatt mig för det är liksom (.) det är att gå över gränsen maximalt liksom. (2012-03-30)

Även i utdraget ovan ses ett exempel då mannen kan sägas balansera olika identiteter. Genom att säga "*det krävs två för att dansa tango*" visar mannen på sin aktivitet och motsätter sig på så sätt fullt "offerskap". En definition av sig själv som offer är motsatsen till att definiera sig som aktör (Tham, 2001:39). Samtidigt visar han på att det kvinnan har utsatt honom för inte är acceptabelt. Det kan också ses som ett medvetet val att även framhäva och visa på en

medvetenhet om sina egna brister, något han gör då han säger "*jag har ju inte varit guds bästa barn heller".* Det kan bidra till att skapa en trovärdighet hos oss som lyssnare, att inte "överdriva" bilden.

Andra aspekter av att göra anspråk på ett offerskap uppenbarade sig genom att männen gav exempel på att de hade fått göra olika uppoffringar i förhållandet. Någon talar om att han fått ge efter på sina fritidsintressen för att kvinnan inte uppskattade dem. I exemplet nedan har mannen uppoffrat både lägenhet och cykel för att ge det till kvinnan.

Jag fick tag i en egen lägenhet till mig själv, en etta men jag gav den till henne, för att vara schysst så att hon skulle kunna ha någonstans att bo så jag så hon fick ta över den, det kontraktet (.) och jag hade tur jag fick en tvåa i samma hus, och ja, jag gjorde en massa andra saker till henne, för henne, hennes cykel blev stulen och jag lagade min egen och gav den till henne och hon sa inte ens tack. (2012-03-23)

5.4.3 Att händelserna fört med sig positiva följder

Berättelserna visar på exempel där männen talar om att de är tacksamma för det som har hänt, att erfarenheten har varit till nytta för dem. Någon säger sig ha vuxit som person och någon har mognat. Detta skulle kunna betraktas som att männen konstruerar sig själva som starka genom att säga att händelserna inte har brutit ner dem. De framhåller sig som offer men visar även på en styrka då det också fört med sig positiva aspekter. Även om de har varit med om svåra upplevelser har det inte brutit ner dem. Genom det motverkar männen att betraktas som svaga.

I1: Hur ser du på förhållande idag då? Kanske var en väldigt luddig...
IP: Aa det var en luddig fråga (kort skratt).
I1: Nä men jag tänker lite så ah ehm...
I2: Om du känner dig mer på din vakt kanske eller?
IP: Aa absolut men samtidigt så vet jag mycket mycket mycket mer (.) nu har jag verktygen för att det ska fungera på ett bra sätt jag (.) har ju mycket större nytta av det än vad det har stjälpt eh (.) jag kan ju inte tänka mig att det har stjälpt nånting faktiskt. (2012-03-23)

Här säger mannen att han har "*mycket större nytta av det än vad det har stjälpt*"och med det klargör han att det också fört med sig positiva följder. Han vill möjligen ge sken av att erfarenheterna inte har påverkat honom så illa som man skulle kunna tro och att han inte är i

behov av någon sympati för det som har hänt. Han säger till och med *"att det inte har stjälpt någonting"* vilket kan ses som ett förtydligande. Mannen upplever eventuellt att detta är nödvändigt då det annars skulle kunna verka en aning motsägelsefullt eftersom han nyss har berättat om hur dåligt han också mått.

Ehm (.) jag har hört från mina vänner (.) att (.) jag har blivit väldigt mycket mognare (.) jag är lite sådär jag försöker fokusera på det positiva även i en i en livskris så som det har varit så försöker jag även alltså försöker se vad har jag vad har jag vunnit på't liksom (.) för det gör man ju faktiskt man man (.) man lär sig något oerhört mycket och e växer som person, mognar (.) (2012-03-30)

Dock ska det poängteras att två av männen även säger att de skulle vilja ha förhållandet ogjort, trots att de möjligen också kommit något gott ur det.

5.4.4 Brist på tal om skador, att tona ned våldet

Av de fem män vi har intervjuat har tre blivit fysiskt misshandlade av något slag.
I dessa mäns berättelser finns inga beskrivningar av fysiska skador de har fått av detta. De talar i själva verket relativt lite om våldet i sig och när de talar om det så är det tämligen kortfattat.

Under det här, hela det här året så har hon också slagit mig flera gånger men a hon är ju tjej och ändå ganska liten så för min egen del så, var det ingen fara, det var liksom inte, det gjorde inte särskilt ont så att säga, jag tycker inte att fysisk smärta på det viset gör ont över huvudtaget (.) (2012-03-23)

Mannen i utdraget ovan har talat om att kvinnans psykiska nedtryckningar var det jobbigaste att stå ut med under förhållandet. Han tonar ned det fysiska våldet genom att säga att det inte var någon fara för "*det gjorde inte särskilt ont såattsäga, jag tycker inte att fysisk smärta på det viset gör ont över huvudtaget"*.

I 2: Du upplevde ingen rädsla heller eller, för det fysiska våldet?
Ip: Nej, ja, nej inte just (ohörbart) för det fysiska våldet det var inte så mycket, det var halvt knytnäve halvt flata under ett antal gånger, många av de här gångerna och de här bråken det var ju då det eskalerade för hennes del då och hon ja flippade ur och jag fick mer eller mindre hålla fast henne för att hon skulle lugna ner sig och eh men det var just det våldet det var hon var ju inte liten men ganska

mycket svagare än mig så på så sätt var det ingen fara då var det mer de gångerna en kniv kom fram men det var (.) ah det var lika mycket för min egen del som för hennes del som jag var rädd, men jag trodde ju tror inte jag trodde att på allvar att hon skulle göra någonting, tror jag inte, utan det var mer någon sorts desperationsakt så kändes det för mig då iallafall. (2012-03-23)

Denna man fick hålla fast kvinnan och visar genom det på sin styrka, "*hon var ju inte liten men ganska mycket svagare än mig så på så sätt var det ingen fara"*. När kniven kom fram så var han rädd inte bara för sin egen del utan även för hennes. Genom det skapar han en bild av att våldet inte enbart var riktat mot honom utan att hon också kunde skada sig själv och att han behövde skydda henne från det. Mannen får på så sätt också själv en betydande plats i händelsen. Han säger att han inte trodde på allvar att hon skulle göra någonting och visar genom det att han inte ser så allvarligt på våldet, att det var något han kunde stå ut med och hantera.

IP: Nej alltså jag hade ju svårt och se henne ta henne seriöst på det sättet för hon var ju mindre än mig men hon kunde slå lika hårt som men hon kunde inte skada mig (.) hon kunde ge mig blåmärken visst men det var inte så att hon kunde bryta ett ben på mig eller så för hon var ju mindre än mig som tjejer ofta är och eh (2) jag tror jag bara förträngde det helt enkelt det är väl att det blir nån sorts för det hände ju inte varje dag det gjorde det inte det blev ju att man det är svårt och förklara det blev en vanesak det började se det som nåt ah inte helt onaturligt iallafall. (2012-04-20)

I utdraget ovan talar mannen om att kvinnan kunde slå hårt men inte skada. Hon kunde ge blåmärken men inte bryta ben, *"för hon var ju mindre",* något som mannen nämner två gånger. Det visar på att han lägger betydelse vid att någon som är mindre än honom själv inte kan skada honom, eller inte bör kunna skada honom. Detta kan relateras till diskursen om att man inte kan bli slagen och skadad av någon som är mindre än en själv. Dessa exempel visar på att männen inte vill framhålla våldet som något som påverkade dem i större utsträckning. De skapar en bild av att de kunde hejda henne och hänvisar till henne som tjej och svagare. De försöker även få oss att förstå att det var kvinnorna som hade övertaget och initierade bråken men att de själva kunde kontrollera kvinnorna och att de inte var rädda. Detta skulle kunna tolkas som att männen anser att de kan hantera våldet och att det inte påverkar dem. Genom att tala om att de kan hantera våldet och framställa det som att det inte har haft någon större inverkan på dem fråntar de kvinnorna makten. Att gärningsmännen fråntas övermakt är

något som visas i Burcars avhandling (2005: 62) där de unga männen inte betonar gärningsmännens aktivitet och att skadorna som tillfogats männen uppkommit av sig själva. Genom att beskriva det som att våldet inte påverkat dem och att kvinnan fråntas ett överläge motsätter männen sig offerskapets "underläge". Detta liknar till viss del de fynd Durfee diskuterar i artikeln *I'm not a victim, she's an abuser* i tidigare forskning. Där beskriver männen offerskap utan porträttera sig själva som sårbara och lyfter fram sin styrka.

Genom att männen tonar ned våldet ger de möjligen också ett budskap om att de inte är ute efter sympati, att de inte vill att vi ska tycka synd om dem utifrån det fysiska angrepp de varit med om. Andersson och Lundberg (2001:79) redogör för Bests brottsofferideologi-modell där en av punkterna säger att i offerdiskursern ingår att begreppet "offer" har såväl positiva som negativa konnotationer. Att tänka på någon som ett offer kan leda till sympatiserande och stödjande attityder mot personen. Denna beteckning kan även leda till stigmatisering och tankar om den drabbade som svag, passiv och skadad (Andersson & Lundberg, 2001:79).

5.4.5 Försvara och förklara sina val

Materialet visar på exempel där männen förklarar och klargör saker för oss utan att vi har ställt en fråga om det. De förklarar varför de inte gick ifrån kvinnorna, varför det blev ett förhållande från början, varför de inte kunde se kvinnornas beteende och så vidare. Detta kan förklaras som en *defensiv retorik*, vilken har funktionen att skydda en redogörelse mot angrepp (Potter, 2007:121). Genom att männen förklarar skäl till varför de handlat som de har gjort och inte gjort skyddar de sig kanske mot att vi explicit ska fråga om det. Burcar skriver att den defensiva retoriken ses som en form av rättfärdiganden i förhållande till en outtalad kritik. Denna kritik härrör från mer generella och kulturella påståenden och uppmaningar som "våld ska man inte behöva tåla". Det kan ses som att individen beskriver skäl till varför den handlat på ett visst sätt även om ifrågasättanden inte har gjorts. De väver in ett försvar i sin berättelse (Burcar, 2005:70). Språkforskaren Viveka Adelswärd (1997: 227) beskriver det som att redovisningar kan ses som responser på exempelvis uttalade frågor och ifrågasättanden. De kan också fungera som respons på mer implicit kritik eller underliggande frågor där berättaren upplever ett behov av att förklara sig.

Männens klargöranden kan även betraktas som så kallade "*accounts"*, något som Marvin B. Scott och Stanford M. Lyman (1968) diskuterar. De menar att dessa "*förklaringar"*

kan grunda sig i bakgrundsförväntningar från dem som interagerar, förväntningar som är tagna för givet om hur de bör uppträda (Scott & Lyman, 1968:53). Kanske har männen fått frågor från sin omgivning tidigare om varför de inte gick ifrån kvinnan, hur de kunde ta den behandlingen eller hur de kunde vara tillsammans med henne. Alternativt har de från andra fått kommentarer i stil med att kvinnan var en "konstig" person. Möjligen har det skapat ett behov hos männen av att försvara sina val eller förklara val de inte gjorde med att de inte kunde se det och så vidare. Burcar (2005:71) skriver att defensiva argument kan ses som respons på en specifik kulturell diskurs. Att förklara varför de stannade i förhållandet kan i detta fall relateras till diskursen om våld i nära relation där frågan "varför gick du inte?" är förekommande.

Ja, jag tror nog att… för att ge någon sorts överblick på det. Eh (.) eh som sagt, jag fortfarande, jag mådde bra, jag hade det ganska bra, jag hade ändå, jag hade ju stått och velat om jag skulle fortsätta utbildningen eller inte, och det ville jag ju egentligen göra också, men jag är ändå nöjd, jag kände att kanske inte det var världens klokaste beslut att stanna kvar med en tjej som man ändå relativt nyligen har träffat men jag ville ändå ge det ett försök för jag tycker att, ja, jag hade precis lika gärna kunnat fortsatt och varit besviken över att jag inte forsatte med henne. rå, eh nu såhär i efterhand ångar jag det inte ett dugg, även, även om jag med facit i hand, även om jag vet hur det sluta hur illa jag tyckte att det var, just då, trots hur dåligt jag än mådde, tycker jag att det var, så ångrar jag det inte det minsta någonstans. (2012-03-23)

Denna man förklarar i början av sin beskrivning av förhållandet varför han valde att flytta ihop med kvinnan och sluta på sin utbildning, trots att de endast hade träffats en mycket kort period. Han säger själv att "*jag kände att kanske inte det var världens klokaste beslut att stanna kvar med en tjej som man ändå relativt nyligen har träffat"* och genom det talar han om att han är medveten om det som vi som lyssnare eventuellt kunde noterat. Att tala om att han reflekterat över det medför att han "lindrar det" och undviker att vi kommenterar det. Mannen redogör sedan för flera anledningar till att han valde att flytta ihop med henne som bidrar till att skapa en relevans för sina val. Möjligen går det att betrakta det som att mannen vill framstå som en person som är medveten, att han har funderat över sin val och tagit bra beslut. Adelswärd (1997:227) menar att vi strävar efter att redogöra för och förklara våra handlingar för att bli betraktade som kapabla individer som kan handla fritt, tänka fritt och uppträda med ett moraliskt ansvar.

Mannen i utdraget nedan redogör med olika anledningar för varför han satsade på förhållandet. Han säger *"sen skulle jag väl man tycker väl liksom att man skulle sett till att man hade lite mer gemensamt kanske"* genom vilket han visar på att han själv är medveten och har funderat på förhållandet och eventuella invändningar emot det. Möjligen svarar han själv på frågan "hur kunde du vara med henne?" eller "såg du inte hennes beteende?".

Vi kunde hitta gemensamma intressen och sånna här saker och på samma gång livsfas lika gamla ungefär och båda tog kunde tänka sig att nu slår vi oss ihop på något sätt så här och barn på gång och såna här saker då va (.) sen skulle jag sen skulle jag väl man tycker väl liksom att man skulle sett till att man hade lite mer gemensamt kanske i gemensamma intressen och såna här saker och sånt men men det var det inte riktigt prio på nu gör vi nånting utav det här liksom för jag hade från början ganska länge känt och man börja bli 30 år det är kanske dags och skaffa barn och såna här grejer så så att jag jag (.) forskade inte så mycket i det här (.) egentligen (.) (2012-03-30)

6. Sammanfattning och slutsatser

Nedan sammanfattar vi vad resultat och analys har visat och diskuterar detta utifrån de frågeställningar och syfte vi presenterade i inledningen av uppsatsen.

Närvaron av samhällets konstruktion i männens berättelser

Männens upplevelser stämmer inte överens med hur samhället har konstruerat våld i nära relationer vilket medför att de söker förklaringar för att legitimera sina upplevelser för att det ska vara acceptabelt att de har hänt. Samhällets övergripande diskurs visar sig också genom att männen inte tror att kvinnor också kan slå, eller att de tror att andra inte har den bilden av kvinnor. Männen har inte haft ord för den behandling de utsatts för, något som i ett fall påverkade intervjupersonen till att kunna söka rätt hjälp. Att andra i omgivningen inte heller kan tro att det "kan" hända män innebär också att männen får svårare att tala om sina upplevelser med andra. Det framträder en rädsla hos männen för att inte bli trodda. De uppvisar även en rädsla för att uppfattas som svaga.

Eftersom samhällets diskurs är konstruerad utifrån att belysa kvinnan som offer och mannen som förövare kan det resultera i att männen ser sig som avvikande. De antyder att det är en dold problematik som i själva verket är ett vanligt förekommande problem. Detta illustreras genom att männen hänvisar till andra män som varit utsatta.

Männens konstruktion av kvinnorna

Genom språk och uttryck konstruerar männen kvinnorna som personer med psykiska besvär, som känsliga och som skadade av sin uppväxt. Eftersom kvinnorna uppvisat ett aggressivt beteende går de utanför normen för hur en kvinna "bör" uppträda. Genom att konstruera en förklaring som säger att kvinnorna har psykiska besvär underlättar det möjligen för männen att hantera vad de varit utsatta för. Genom att tala om att vissa av kvinnorna har haft en svår barndom konstrueras de på sätt och vis till offer för sin historia. Vissa av männen skapar genom detta en förklaring till att kvinnorna har blivit aggressiva.

Männens självpresentationer

Männen i intervjuerna talar om och framhäver positiva sidor hos sig själva och med sin situation. De menar att förhållandena fört med sig positiva aspekter, att de inte brutit ned dem. De förmedlar också en bild av sig själva som oskyldiga och gör anspråk på ett offerskap. Trots att tre av männen varit utsatta för fysiska angrepp finns det brist på tal om skador i männens berättelser. Männen förklarar och försvarar också vissa val utan att vi har ställt frågor om det. De framställer sig på så vis som medvetna människor med en förmåga att göra logiska och förnuftiga val. Männen kan genom detta sägas balansera olika identiteter. De motsätter sig ett fullt offerskap men vill samtidigt tillskrivas ett offerskap. Samhällets diskurs och konstruktion av våld i nära relationer påverkar männen på så vis att de är medvetna om att de inte passar in i offerrollen, något som framträder på olika sätt i männens berättelser. Samtidigt som de vill göra anspråk på offerrollen vill de inte förknippas med offerskapets mindre positiva egenskaper som exempelvis svaghet. Som Burcar, Åkerström och Wästerfors (2011) hävdar i sin artikel modifierar männen offerrollen. Även i våra intervjuer motsätter sig männen föreställningar om offerskapet. De formar dessa idéer till något som passar dem då de inte vill ta på sig offerrollens alla förutbestämda "klädnader". Männen vill göra anspråk på en offerroll för att få förståelse från sin omgivning. De vill att deras upplevelser ska tas på allvar och att de inte ska negligeras. Männen uttryckte ett sökande efter bekräftelse på deras utsatthet, att det ska vara legitimt för dem att ha varit utsatta för en kränkande behandling av en kvinnlig partner. Männen kan sägas presentera sig som dolda offer. Det skulle kunna betraktas som att männen besitter ett dubbelt offerskap. De är offer både för kvinnans behandling men även för samhällets tabuering, att det är tabu att tala om män som offer. Männen har på så vis ett komplicerat offerskap eftersom de inte syns och inte

uppmärksammas. De säger sig uppleva en orättvisa i och med att det är mindre komplext för kvinnor att uppmärksammas som utsatta.

7. Diskussion

I detta avsnitt diskuterar vi uppsatsen och dess ämne som helhet samt de resultat som framkommit. Vi resonerar om hur arbetets process utvecklat sig och framhåller de reflektioner som uppkommit på vägen. Uppsatsen avslutas med förslag på frågor som vi ser skulle kunna vara intressanta att studera vidare.

I denna uppsats har vi redovisat hur fem män som vi har intervjuat talar om de upplevelser de varit med om och hur de konstruerar sig själva och kvinnorna som förövare. Vi är medvetna om att det är för få fall för att det ska kunna vara berättigat att dra slutsatsen att ”såhär talar män”. Vi kan endast uttala oss om de män vi har intervjuat och att männen vi har intervjuat talar på ett visst sätt .

Vi har genom arbetet med denna uppsats fått förståelse för att våld i nära relationer kan se mycket olika ut. Männen som vi har intervjuat har varit individer med helt olika och säregna historier, betraktelsesätt och inställningar. Samtidigt uppvisar de också flera likheter.

Vi kan även konstatera att fokus för uppsatsen har förändrats under arbetets process. I ett tidigt skede var utgångspunkten att vi skulle belysa våldet i sig mer konkret och ingående utifrån att de var män som var utsatta. Genom den tidigare forskningen och under materialinsamlingen insåg vi att våldet inte är ett problem som är ensidigt knutet till kön. Vad vi istället intresserade oss för var hur de här männen framställer våldet, hur de beskriver händelserna och aktörerna. Arbetet med uppsatsen har således varit en process där fokus för analys har arbetats fram efter hand. Våra specifika frågeställningar var inte färdigformulerade från början utan det var männens berättelser som fick skapa inriktningen på analysen. Materialet kändes stundtals motstridigt och oenhetligt. När upplevelser och erfarenheter från männen visade sig vara så olika var det inte längre möjligt att enbart koncentrera oss på innehållet i männens berättelser. Vi valde att fokusera på att analysera talet om våldet, dess utövare och offer.

Något som vi reagerade på under intervjuerna men som vi inte upplevde att vi kunde bygga en analys på var att alla intervjupersoner tog upp det faktum att de blev tillsammans väldigt snabbt med sina partners. Det verkade som att vissa av männen aldrig kände någon

stark kärlek i sina förhållanden. Vi upplevde att männen antydde att det inte var ett aktivt val att bli tillsammans med sin partner. Det var inget de kunde styra över utan "*hon flyttade in hos mig och plötsligt så var hon bara där*" som en av männen uttryckte det. Vi betraktade detta som att det var ett sätt för männen att distansera sig från kvinnan och ta avstånd från henne.

Vad vi även reflekterade över var att vissa av männens upplevelser är problem som inte riktigt passar in i bilden av våld i nära relation. Deras problem blir svåra att definiera. Vi syftar särskilt på de komplexa situationer med vårdnadstvister där männen känner sig kränkta både av kvinnan och av samhället. Det är något som bidrar till att de faller mellan stolar hos institutioner. Männen uttrycker genom berättelserna att de inte tillåts vara offer.

Vi har som nämnts tidigare strävat efter att förhålla oss neutrala och att inte ta ställning. Vår intention har inte varit att spekulera om sanningshalten i männens berättelser. Vi har gjort ett försök att gå bakom vad männen säger för att identifiera vad som kan influera deras framställningar, som exempelvis en allmän samhällsdiskurs om kvinnomisshandel, manlighet och om brottsoffer. Valet av socialkonstruktionism som teoretisk utgångspunkt för denna uppsats har varit avgörande för hur resultat och analys skapats.

Vi har kunnat skönja en viss tveksamhet hos forskare och aktiva inom vårt ämne till att lyfta fram frågan som rör våld mot män i nära relationer. Argumenten har varit att fokus inte bör tas från den viktiga frågan om våldet mot kvinnor. Att studera våldsutsatta män behöver emellertid inte innebära att ljuset tas från frågan om våld mot kvinnor. I arbetet med att fortsätta belysa problematiken med våld i nära relationer tror vi det är viktigt att lyfta fram olika aspekter av hur våldet och relationerna ser ut. Tveksamheten till att lyfta forskningen om våld mot män har delvis grundat sig i föreställningen om att våldet mot män inte är lika allvarligt som våldet mot kvinnor. Ett argument som har förts fram är att män inte har uppgetts vara rädda för kvinnornas våld i samma utsträckning som kvinnor som utsatts för våld. Våldet, hävdas det, ger inte lika allvarliga fysiska skador. Vi har under arbetet frågat oss om det är så att män inte är rädda för kvinnorna, att de inte upplever våldet så allvarligt? Eller finns det "hinder" i vägen som inverkar på hur män talar om problemet? Möjligen behövs det tas i åtanke hur samhällets diskurser kan påverka hur män talar om och framställer sig själva och sina erfarenheter.

Vi har under arbetet med denna uppsats stött på flera intressanta frågor som skulle kunna studeras vidare. Området män som utsatts för våld i nära relation anser vi behöver utforskas vidare på många fronter. Det är ett ämne som inte belysts i särskilt stor utsträckning,

i synnerhet inte inom den svenska forskningen. Kvinnan som förövare av i våld i nära relation är ett ämne som möjligen också behöver studeras vidare och som säkerligen kan innehålla intressanta perspektiv att utforska. Det är ett område som även det besitter olika aspekter av tabu och skam.

Något vi stötte på under två av våra intervjuer var vårdnadstvister där maktkamper och strider om kontroll över barnen fortsatt efter att förhållandet tagit slut. Hur används till exempel falskanklagelser i vårdnadstvister som medel för att smutskasta den andra föräldern?

Det talades i två av intervjuerna om "pappabarngrupper", en förening där pappor delar erfarenheter och belyser ojämlika förhållanden utifrån dem som män och pappor. Detta fenomen anser vi hade varit intressant att studera vidare, till exempel hur det talas om våld i nära relationer i dessa grupper och hur kvinnor, män och samhällelig orättvisa konstrueras i detta forum.

8. Referenslista

Andersson Berit & Lundberg Magnus (2001), Kvinnomisshandel som kunskapsfält - att definiera, förklara och hantera ett socialt problem i *Det motspänstiga offret.* Lund: Studentlitteratur, s 63-91.

Adelswärd, Viveka (1997), Berättelser från älgpassen. Om metoder för att analysera jaktberättelsers struktur, poäng och sensmoral i Hydén, Lars-Christer & Hydén, Margareta (red.) . *Att studera berättelser: samhällsvetenskapliga och medicinska perspektiv*. 1. uppl. Stockholm: Liber, s.198 - 235.

Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (1966/1991), *The social construction of reality: a treatise in the sociology of knowledge*. Repr. London: Penguin.

Burcar, Veronika (2005), *Gestaltningar av offererfarenheter: samtal med unga män som utsatts för brott*. Diss. Lund : Lunds universitet.

Burr, Vivien (1995), *An Introduction to Social Constructionism*. London: Routledge.

Börjesson, Mats (2003), *Diskurser och konstruktioner: en sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur.

Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (red.) (2010), *Diskursanalys i praktiken*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Christie, Nils (2001), Det idealiska offret i *Det motspänstiga offret* Åkerström, Malin & Sahlin, Ingrid (red). Lund: Studentlitteratur. s 46-60.

Connell, Raewyn (2008), *Maskuliniteter*. 2. uppl Göteborg: Daidalos.

Durfee, Alesha (2011), *I'm Not a Victim, She's an Abuser: Masculinity, Victimization, and Protection Orders*. Gender & Society, ISSN 0891-2432, Volym 25, Nummer 3, pp. 316 - 334.

Eckstein, Jessica.(2010), *Masculinity of Men Communicating Abuse Victimization*, Culture, Society & Masculinities, vol. 2, no. 1, pp. 62-74.

Goffman, Erving (1967), *Interactional ritual*. New York: Anchor.

Gubrium, Jaber F. & Holstein, James A (1997), *The new language of qualitative method*. New York, N.Y.: Oxford University Press.

Hines, Denise A; Brown, Jan; Dunning, Edward (2007), *Characteristics of Callers to the Domestic Abuse Helpline for Men*. Journal of Family Violence, ISSN 0885-7482, Volym 22, Nummer 8, p. 773.

Hines, A. Denise & Douglas M. Emily (2009), *Women's Use of Intimate Partner Violence against. Men: Prevalence, Implications, and Consequences.* Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, Volume 18, Issue 6.

Hirdman, Yvonne (2003), *Genus: om det stabilas föränderliga former*. 2., [rev.] uppl. Malmö:

Hradilova Selin, Klara (2009), *Våld mot kvinnor och män i nära relationer: våldets karaktär och offrens erfarenheter av kontakter med rättsväsendet*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Isdal, Per (2001). *Meningen med våld*. Stockholm: Gothia.

Jacobsson, Katarina (2008), Den svårfångade Kvaliteten i *Uppdrag: Forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier* Wästerfors, David & Sjöberg, Katarina (red.). Malmö: Liber. s 162-184.

Johansson, Anna (2005), *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur.

Kaspersson Maria (2003), *Bilder av barnamörderskor från 1500-talet till mellankrigstiden* i *Feminiteter, maskuliniteter och kriminalitet,* s.153-176

Lindgren, Sven-Åke (2008), Det teoriutvecklande projektet i *Uppdrag: Forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier* Wästerfors, David & Sjöberg, Katarina (red.) Malmö: Liber, s.114-134.

Lundin, Elin (2008), Konsten att hitta sin teori i *Uppdrag: Forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier* Wästerfors, David & Sjöberg, Katarina (red.) Malmö: Liber, s. 85-112.

May, Tim (2001), *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur..

Migliaccio, T. (2002), *Abused husbands*. Journal of Family Issues, vol. 23, no. 1, pp. 26.

Newman, David M (2006), *Sociology - Exploring the Architecture of Everyday Life*. Thousand Oaks: Sage.

Potter, Jonathan (2007), *Representing reality: discourse, rhetoric and social construction*. London: Sage.

Sahlin, Ingrid (2002), Sociala problem som verklighetskonstruktioner i *Perspektiv på sociala problem* Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.) Stockholm: Natur och kultur, s.109-130.

Sarantakos, S. (1999), *Husband abuse: Fact or fiction?*, Australian Journal of Social Issues, vol. 34, no. 3, pp. 231-252.

Sarantakos, S. (2004), *Deconstructing Self-Defense in Wife-to-Husband Violence*. The Journal of Men's Studies, vol. 12, no. 3, pp. 277-296.

Scott, Marvin B; Lyman, Stanford M (1968), *Accounts*. American Sociological Review, Vol. 33, No. 1, pp. 46-62.

Scheff, Thomas J; Starrin, Bengt (2002), Skam och sociala band - om social underordning och utdragna konflikter i *Perspektiv på sociala problem* Meeuwisse, Anna; Swärd, Hans (red.). Stockholm: Natur och Kultur, s. 167-181.

Silvestri, Marisa; Crowther-Dowey, Chris (2008), *Gender and crime*. London: SAGE.

Svensson, Birgitta (2004), Könets destabilisering. Kvinnor som våldsverkare och gärningsmän i Österberg, Eva & Lindstedt Cronberg, Marie (red.), *Våldets mening – makt, minne, myt.* Lund: Nordic Academic Press, s. 145-165.

Sjöberg, Katarina (2008), Forskaren och fältet i Wästerfors, David & Sjöberg, Katarina (red.) *Uppdrag: Forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier*. Malmö: Liber, s.15-39.

Straus, Murray A (1999), *The Controversy Over Domestic Violence By Women: A Methodological, Theoretical, And Sociology Of Science Analysis*, MenWeb Online Journal, Family Research Laboratory, University of New Hampshire, Durham, NH.

Svensson, Per-Gunnar & Starrin, Bengt (1996), *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Tham, Henrik (2001), Brottsoffrets uppkomst och framtid i *Det motspänstiga offret* Åkerström, Malin & Sahlin, Ingrid (red.) Lund: Studentlitteratur, s.27-45.

Trost, Jan (2010), *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Wenneberg Barlebo, Sören (2001), *Socialkonstruktivism - positioner, problem och perspektiv.* Malmö: Liber.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2007), *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Wästerfors, David (2008), Analytiska knep i *Uppdrag: Forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier* Wästerfors, David & Sjöberg, Katarina (red.) Malmö: Liber, s.66-85.

Åkerström, Malin; Burcar, Veronika; Wästerfors, David (2011), *Balancing contradictory identities - performing masculinity in victim narratives*. Sociological Perspectives, Vol. 54, No. 1, pp. 103-124.

9. Bilaga 1: Intervjuguide

Presentera intervjuns upplägg, att intervjupersonen först får ge sin bakgrundsinformation, sedan frågor mer om förhållandet och det han gått igenom. Ge information om att du ska berätta så mycket du vill, hur du vill, så öppet du kan och vi lyssnar och ställer följdfrågor. Berätta att det liknar ett vanligt samtal och vi har några planerade frågor som vi kommer att ställa. Vi tänkte inte säga så mycket om syftet innan för att du inte ska tänka att vi förväntar oss ett visst svar - för det gör vi inte. Du ska berätta om det precis så som du vill.

Informera om:
Anonymisering, att mannen inte behöver uppge namn, att alla namn och uppgifter byts ut, även städer, och att inget ska gå att identifiera. informera om att all information hanteras med största försiktighet, vi har tystnadsplikt - för inget vidare. Du kan när som helst välja att dra dig ur och välja att inte svara på frågorna

<u>Exempel på frågor att ställa:</u>

Bakgrundsinformation
Vill du berätta om dig själv? Sysselsättning, Ålder, intressen.
Berätta om ditt förhållande, om kvinnan du levt med, lever ni ihop?
Hur länge levde ni tillsammans?

Förhållandet
Hur var förhållandet i början? Hur träffades ni?
Hur tog det slut? Vad var det svåraste med att gå?
Hur reagerade hon på det?
Hur började misshandeln?
Hur var första gången hon var aggressiv?
Hur länge pågick våldet?
Berätta om en gång, hur började det, vad hände, vad gjorde hon, vad gjorde du? Hur mådde du efteråt? Vad tänkte du efteråt?
För att precisera: Hur gjorde hon, vad gjorde hon, vad hände sedan?
Hur reagerade du på det hon gjorde? (Passitivitet? Motstånd?)
Hur kunde en vanlig dag se ut?
Vad var det jobbigaste?

Efter relationen
Hur har du hanterat detta efteråt? (pratat med andra, polisanmält)
Reaktion/bemötande från andra och utomstående?
Vad tänker du om din flickvän idag?
Vilken relation har ni idag?
Vilka direkta effekter har det fått på ditt liv?

Att säga på slutet:
Den kan säga till om den kommer på saker efteråt, kan ju dyka upp saker i tankarna efter intervjun, du får gärna höra av sig. Informera om vad som kommer hända nu, exempelvis att vi ska transkribera inspelningen och så vidare.

10. Bilaga 2: Annons för sökande av män

Slagen man?

Är du man och har du i ett förhållande upplevt någon form av maktobalans, på något vis känt dig kontrollerad, dominerad, isolerad, trakasserad, mobbad, kränkt, blivit utsatt för psykisk misshandel eller fått utså slag från din partner?

Vi är två kriminologistudenter vid Lunds universitet som genomför en undersökning om män som blir utsatta för psykiskt eller fysiskt våld av sin flickvän/fru/sambo.

Vi är mycket intresserade av att komma i kontakt med dig om du upplevt något av detta. Det kan röra sig om upplevelser någon enstaka gång eller mer varaktigt, pågående eller tillbaka i tiden.

Du är garanterad anonymitet, vid kontakt behöver du inte uppge namn eller några uppgifter om du inte vill. Kontakten kan ske över mail, telefon, träffas personligen eller på det sätt som känns bekvämt för dig.

Känner du någon i din omgivning som varit med om detta får du gärna informera dem om denna undersökning.

Maila gärna så berättar vi mer.

Du kan maila oss på: Lo.Hellgren@gmail.com

Riv gärna av en adresslapp!